

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

DIN SUMAR :

**Paradoxul vitezei
sau**

140 = 100 X 2

**Fire dinamică
ori apatică?**

**Vaguenia,
oamenii fluviului**

**Eros
in viața modernă**

**Sănătatea din...
farfurie**

**Noile cărți
ale junglei**

**Întimplare sau
legea seriilor**

31

ANUL XXVI
31 IULIE 1970
(1324)

Nu numai literatura, arta și moravurile dintr-unele țări, ci și viața economică, publicitatea și politica sînt pline de simboluri erotice. Această situație este privită în Occident în două moduri diametral opuse: pentru unii erotismul vestește o „nouă libertate”, în timp ce pentru alții demonstrează decadenta și degenerarea societății. Cu cit sînt însă mai categorice aprecierile transformărilor în curs — remarcă doctorul în filozofie Igor Kon, autorul acestui studiu, apărut

în revista „Inostrannaia Literatura” —, cu atît sînt mai lipsite de valoare științifică. Decadența moravurilor? Amoralitate? Dar despre ce moravuri este vorba și a cui morală se află în eriză? Sentimentele serioase sînt pe cale de dispariție, dragostea romantică face loc unor legături superficiale și de scurtă durată? Pe ce criterii se întemeiază însă această judecată?

Documentar

EROS ÎN VIAȚA MODERNĂ

Industrializarea și urbanizarea exercită o mare influență asupra moralei sexuale. Viața în oraș duce inevitabil la scăderea influenței exercitate de familie și a eficacității controlului familial și colectiv asupra tineretului. Tinerii își petrec o mare parte din timp în afara familiei, ceea ce le asigură multă independență. În general, ei își stabilesc relațiile fără a ține seama de sfaturile adulților, al căror punct de vedere li se pare cel puțin „demodat”. Numeroasele contacte caracteristice orașelor mari, unde fiecare are de-a face cu mulți oameni abia cunoscuți sau complet necunoscuți, ca și setea de impresii noi, proprie tineretului, exercită de asemenea influență asupra relațiilor sexuale. Pe de o parte, domeniile în care se întîlnesc bărbații și femeile s-au înmulțit, apropierea dintre ei a devenit mai simplă, mai ușoară. Pe de altă parte, instabilitatea, caracterul superficial al mai tuturor contactelor zilnice îi fac pe tineri să vadă în intimitatea sexuală un mijloc de afirmare personală.

Bineînțeles, îndeosebi la bărbați, legăturile prenuptiale și extraconjugale erau răspîndite și în trecut. Dar astăzi ele sînt mai frecvente. Conform datelor culese de sociologul american Vance Packard, care a interogată peste 2000 de studenți din Statele Unite și din unele țări ale Europei occidentale, 57 la sută din bărbați și 43 la sută din femei au avut o experiență sexuală înainte de a implini 21 de ani. În raportul Kinsey, întocmit acum 20 de ani, cifrele erau 51 și respectiv 27 la sută. Creșterea este deci importantă, îndeosebi la femei. Contează enorm și faptul că societatea a devenit mult mai indulgentă.

Decalajul crescînd dintre ritmul maturizării sexuale și cel al maturizării sociale este, de asemenea, foarte important. Se știe că maturizarea sexuală a tinerilor se instalează astăzi cu 2—3 ani mai devreme decît în secolul trecut, în timp ce maturitatea socială, necesară pentru crearea și întreținerea unui cămin, apare mai tîrziu (din cauza prelungirii perioadei de învățămînt etc). Înmulțirea legăturilor prenuptiale constituie rezultatul firesc al acestei situații. În Suedia, de pildă, vîrsta medie la care se efectuează căsătoriile este de 26 ani la bărbați și 23 de ani la femei, dar viața sexuală începe mult mai devreme. În această țară, printre tinerii de 16—20 ani predomină legături mai mult sau mai puțin fortuite și scurte cu diverși parteneri, în timp ce după 20 de ani se stabilește o legătură stabilă, semi-oficială care se încheie (sau nu) peste cîțiva ani prin căsătorie. O structură similară a raporturilor sexuale se instaurează treptat în numeroase alte țări.

Evident, toleranța opiniei publice în această privință este relativă. De obicei vechea generație e mai „conservatoare” decît cea tînără. Foarte mult depinde de situația familială. Astfel, un sondaj american efectuat exclusiv printre cvadragenari a stabilit că indulgența lor la adresa legăturilor prenuptiale descrește regulat în ordinea următoare: 1) celibatari, 2) căsătoriți fără copii, 3) căsătoriți cu copii de vîrstă preșcolară, 4) căsătoriți cu copii în clasele mici și 5) căsătoriți cu copii adolescenți. Este evidentă deci preocuparea părinților pentru copiii lor.

Egalitatea între sexe joacă un rol important în mutația moralei sexuale tradiționale și în raporturile de fapt dintre ele. Există desigur încă țări în care nu se poate vorbi despre o adevărată emancipare a femeilor, unde ele continuă să fie supuse unor forme de inegalitate social-economică și chiar juridică. Totuși, participarea femeilor la activitatea economică și social-politică, ca și învățămîntul mixt, factor important, abolește concepțiile tradiționale asupra rolurilor sociale ale bărbatului și femeii, ca și asupra particularităților psihologice care decurg din acestea. În același timp, îndeplinind funcții sociale rezervate odinioară bărbaților, femeile adoptă și unele obiceiuri (cum este fumatul), un comportament, o

siguranță socotite, prin tradiție, masculine. Iar bărbatul, care încetează să mai fie singurul sprijin al familiei și cel care reglementează bugetul familial, cade din ce în ce mai mult sub influența femeii. Acest lucru este deosebit de evident printre tineri și în moravurile zilnice. Conform unor observații făcute de sociologi americani, femeile joacă un rol tot mai activ în relațiile dintre tineri, pun băieții sub tutelă, le dau sfaturi etc. Se remarcă și o oarecare „feminizare”, dacă se poate spune așa, a comportamentului și aspectului exterior al băieților de azi: ei sînt mai preocupați de îmbrăcăminte, poartă părul lung etc. Moda este desigur schimbătoare și nu trebuie să tra-

devine mai indulgentă. Bolile venerice sînt mai puțin temute datorită progresei medicinei. Toate acestea laolaltă contribuie, fără îndoială, la o mai mare libertate sexuală.

Escalada erotismului și sechelele ei

După publicistul francez Gustave Tignon erotismul poate fi socotit un fenomen de eliberare a instinctelor, o reacție logică la rigorismul generațiilor precedente. Jansenismul și puritanismul, care socoteau rușinos și monstruos tot ce ținea de trup, erau un obstacol în calea erotis-

propage în conștiința unora într-un mod care nu este de altfel spontan. Simbolurile sexuale sînt utilizate pînă la obsesie de publicitate, de televiziunea comercială și necomercială, transformîndu-se practic în articol de larg consum.

Care sînt motivele acestei escalade fără precedent a erotismului? Nu este vorba numai de „randamentul” său comercial. „Înaintarea” erotismului reflectă un proces mai profund de transpunere a idealurilor personale din domeniul muncii și producției în domeniul timpului liber și consumului.

O dată cu creșterea bogăției sociale și prelungirea timpului liber, opțiunile societății burgheze, și în primul rînd ale păturilor ei avute, se modifică: pe primul plan apare consumul, față de care munca nu este decît un mijloc. Dacă consumul nu ar face decît să contrabalanseze posesiunea, ne-am putea bucura de o asemenea evoluție. Într-adevăr, ce e mai absurd decît să trăiești pentru producția și acumularea unor lucruri? Nu este mai rezonabil să le consumi și să te bucuri de viață? Aci se manifestă însă limitele modului de gîndire burghez cu individualismul care-i este propriu. A trăi numai pentru sine înseamnă a trăi de pe o zi pe alta; amenințarea morții și instabilitatea socială incită oamenii să se lanseze în cursa după plăceri. Pentru subiectul de care ne ocupăm aceasta înseamnă însă că sexualitatea devine în primul rînd o distracție care înfruntă seriosul, responsabilitatea, datoria. O societate în care omul este mai cu seamă un mod de producție dă inevitabil naștere unei morale sexuale represive. Societatea de consum abolește această represiune, dar coborînd sexualitatea la rangul de divertisment.

Există aci o contradicție gravă. Pe de o parte sexualitatea este considerată un domeniu primordial al autoafirmării individului, ultimul refugiu al omului într-o lume anonimă, standard. Pe de altă parte, apare ca un divertisment, un sport, un joc. În conștiința socială și individuală aceste teme interesează într-un mod aparte.

Așa cum a observat pe bună dreptate savantul american David Riesman, pentru unii tineri sexualitatea a devenit oarecum ultima poziție pe care speră să-și afirme individualitatea. După un sociolog american, sexualitatea a început să joace un rol atît de important în viața oamenilor, deoarece acestea îi lipsesc multe alte lucruri... Vechile legături de familie, de vecinătate, cele create de biserică și de profesie nu mai sînt atît de puternice și nu mai satisfac. Tocmai de aceea sexualitatea, ca legătură sigură cu un altul, devine un mijloc de a descoperi și de a menține sentimentul ego-ului.

Igor Kon

Doctor în filozofie

(Sfirșitul în numărul viitor)

documenta.
documentar docum
mentar documentar do
documentar documenta
mentar documentar docu
ar documentar documentar
umentar documentar docu

A. Rodin :

Sărutul

gem concluzii pripite. Dar virilitatea brutală, personificînd forța fizică și vigoarea, își pierde într-o oarecare măsură valoarea de etalon al frumuseții masculine, căci rolul acestor calități scade și în viața reală. Din moment ce bărbatul și femeia efectuează practic munci identice și duc aproape același gen de viață, rigiditatea „standardului dublu”, care prescria femeilor reguli mai severe de comportament sexual, se reduce și ea.

În epoca noastră de revoluție științifică și tehnică, nici un aspect al vieții, și cu atît mai mult un aspect atît de important ca viața sexuală, nu mai poate scăpa unei cercetări științifice minuțioase. Sexualitatea umană se află de aceea, pentru prima dată, în atenția biologilor, psihologilor și sociologilor.

Odinioară, respectarea regulilor moralei oficiale era garantată mai cu seamă de teamă: teama de Dumnezeu, de gura lumii, de bolile venerice și de „consecințe”. Teamă de minia divină descrește pe măsură ce slăbește influența bisericii (liberalismul moralei sexuale în Suedia este atribuit de sociologi, pe bună dreptate, religiozității dintotdeauna foarte moderate a suedezilor). Teamă de gura lumii scade pe măsură ce individul ajunge să-și aleagă, pînă la un anumit punct, mediul imediat, iar opinia publică însăși

mului. Asemenea unui gaz sub presiune, sexualitatea, izgonită din domeniul gîndirii și lipsită de mijloace de expresie, a rupt barierele și s-a răspîndit peste tot. Tabuul a cedat locul idolului... Dar idolul a moștenit tot ce era artificial și nesănătos în tabu.

În primul rînd, importanța sexualității este hipertrofiată: ea a devenit conținutul principal, dacă nu chiar singurul conținut al multor vieți omenști. Pe cînd înainte impulsurile erotice erau camuflurate și traduse în termeni nesexuali, trăite ca extaz religios sau, din contra, ca posesiune diabolică etc., astăzi ele au căpătat un sens universal. Dacă am lua în serios „modul” răspîndit de unii publiciști occidentali, omul nu ar trăi decît pentru sex, la care se reduce totul: restul n-ar fi decît înșelătorie sau sublimare a aceluiași instinct atotputernic. Sub influența unui freudism vulgar înseși fenomenele sociale sînt interpretate drept manifestări transformate sau sublimite ale sexualității. Cineva e nemulțumit de condițiile sociale existente? Motivul trebuie căutat în refularea sexualității sale.

Pansexualismul freudismului vulgar a fost criticat științific de multă vreme și chiar psihanalisti eminenți l-au repudiat. Dar ceea ce este renegat de știință continuă să trăiască și să se

Actualitatea
 actualitatea actualitate
 actualitatea actualitate
 actualitatea actualitate
 actualitatea actualitate
 actualitatea actualitate
 actualitatea actualitate
 actualitatea actualitate

CE SE DISCUTĂ

**Rezervele
 de care dispunem**

În ultimele două decenii au fost extrase aproximativ 23 miliarde tone de țiței. Aceasta reprezintă cam 70 la sută din totalul petrolului obținut de când au început să fie exploatare bogățiile subsolului. Din cele 125 miliarde tone de cărbune aduse la lumină pînă acum, circa 37 la sută au fost extrase din 1950 încoace. Pentru minereurile feroase cifrele respective sînt: 10 miliarde tone și un procentaj de 50 la sută.

În viitor, acest ritm de creștere se va accelera și mai mult. Tocmai de aceea, pentru a completa cunoștințele asupra răspîndirii elementelor chimice și a izotopilor lor este necesară o prospecțiune geologică pe scară mare, care să utilizeze din plin noile metode (sateliții artificiali și navele cosmice), ca și pe cele fizice, chimice și matematice.

În anul 2000 cantitatea de petrol brut extras anual va ajunge la aproape 6 miliarde tone, din care 10 la sută vor fi prelucrate în industria chimică. Pe uscat au fost descoperite și inventariate pînă acum 60 miliarde tone; oceanele par a fi însă mult mai bogate, întrucît adăpostesc în subsolul lor circa 200 miliarde tone. Conform unor calcule recente, rezervele de țiței și gaze naturale cunoscute vor ajunge din plin pînă în anul 2100.

Extragerea minereurilor feroase va atinge miliardul de tone la finele mileniului, nivel redus față de cele 100 miliarde de tone inventariate. Îndeosebi producția de aluminiu se va înzeci comparativ cu prezentul. Din fericire 8 la sută din scoarța terestră constă din aluminiu.

După cum s-a mai arătat, exploatarea rezervei de apă dulce și a bogățiilor marine este de importanță esențială pentru evoluția umanității. Avînd în vedere înmulțirea rapidă a populației și dezvoltarea industrială se apreciază că în anul 2000 consumul de apă dulce va fi de 400-600 litri pe cap de locuitor în 24 de ore.

Oceanul va trebui să servească tot mai mult drept sursă de alimente și furnizor de materii prime. Oceanologia va contribui de aceea, în multiple moduri, la progresul tehnic. „Minierii” anului 2000 își vor procura din ocean cea mai mare parte din elementele rare (cobalt, titan și argint) stocate în concrețiunile de fier și mangan care abundă pe fundul mărilor. Probabil că în viitor se va ajunge și la extragerea importantelor elemente chimice (magneziu, iod, brom etc.) pe care le conține apa de mare.

PROCEDEE NOI

**Electrotehnologia,
 ramură
 a agriculturii**

În agricultură, anunță presa sovietică, și croiește acum drum o nouă ramură tehnică: electrotehnologia. Cîmpurile

electrice și magnetice, curenții de înaltă frecvență și descărcările electrice urmează să înlocuiască cu succes diversele procedee mecanice. Cercetările legate de introducerea electrotehnologiei în agricultură au fost făcute de un grup de cercetători de la Institutul de electrificare a agriculturii din U.R.S.S., îndrumat de academicianul Piotr Listov.

Între altele s-a stabilit că descărcările de sciinței cu impulsie pot fi folosite pentru treieratul rapid al culturilor cerealiere. Cerealele sînt plasate într-o zonă de influență a acestor descărcări, intrînd astfel sub acțiunea unui cîmp electrodinamic și a unei unde de șoc provenind de la canalul descărcării. După treieratul electric boabele rămîn intacte, spicele nefiînd atinse de nici un organ mecanic, ca de pildă în cazul folosirii tamburelor. În afară de acest avantaj, noul procedeu reclamă de două ori mai puțină energie decît procedeele clasice.

Aceiași cercetători au mai propus ca bumbacul căzut pe pămînt să fie adunat prin mijlocirea unui cîmp electrostatic sau a unui cîmp de descărcare coronară. Sub acțiunea lor, bumbacul se polarizează și este atras de un electrod cu încărcătură contrară. Introducerea acestui procedeu ar exclude orice activitate manuală pentru această operațiune.

În ce privește lucrarea și cultivarea solului, deosebit de practice s-au dovedit a fi descărcările electrice cu impulsie. Ele funcționează bine îndeosebi în condiții de umiditate naturală; nu numai că rup legăturile între particulele solului, fărîmițîndu-l dar și contribuie la o serie de procese biochimice utile ce au loc în el. Energia consumată este cu 30-40% mai mică decît energia necesară în mod obișnuit.

După cum se știe, în unele regiuni există soluri sărate, practic imposibil de desărat. Într-o asemenea împrejurare singura salvare o reprezintă — ni se spune — curenții continui. Acesta este făcut să treacă prin solul sărat și umed, din care înlătură calciul și sodiul. Prin folosirea acestui procedeu sînt ameliorate și impermeabilitatea și proprietățile fizico-chimice ale solului. Primele experiențe au fost făcute pe terenuri acoperite de apă. Curenții continui le-a redat fertilitatea după 600-800 ore. Pentru desalinizarea unui hectar au fost necesari 5 000 kw/h.

LA ORDINEA ZILEI

**În locul
 conductorului:
 un calculator**

O primă garnitură automată a trecut recent probele pe linia de centură a metroului din Moscova. În cabina de comandă se afla un... calculator. După ce a cuplat sistemul automat, constructorul șef nu a mai mișcat un deget pe cei 30 km pe care s-a făcut experiența.

Toate semnalele erau pe verde, întrucît calculatorul este prevăzător și, grație programului primit din timp, află succesiunea optimă a garniturilor și determină timpii corespunzători pentru a se integra în ea. Pe sectoarele de cale dreaptă acul tahimetrului sărea uneori pînă la 78, dar, cuminte, se întorcea repede la 75 km/oră, viteza nor-

Între pasageri și metrou: o stație cochetă

Caniculă Ietonă. Plaja de 30 km a golfului Riga și casele de odihnă din pădurile de conifere de pe fîrm adăpostesc anual peste 230 000 de turiști

mală care i se recomandase. Înainte de a intra în stații, vagonul motor începea să frîneze automat, după care se oprea exact la peron. „Nu urcați, vă rog!” se auzea un glas din difuzor, căci metroul în probă nu primea încă pasageri. După 30 de secunde, cu atîta precizie încît s-ar fi putut potrivi un ceas după el, metroul părăsea stația.

În aceste condiții, conductorul devine superfluu? Nu, numai ajutorul său. Un conductor va continua să existe pentru supravegherea automatului. Chiar dacă probabilitatea unei defecțiuni tehnice este de numai 1:100.000, securitatea pasagerilor reprezintă o exigență supremă, pentru care nu trebuie neglijată nici o precauție.

În momentul de față în Uniunea Sovietică se încearcă trei sisteme de comandă automată pentru metrouri: două aflate încă în stadiul experimental la Moscova și unul în funcțiune la Leningrad. Cel care se va dovedi mai bun va fi introdus la anul pe toate liniile de metrou din capitală. Calculatorul îi va pofti atunci pe pasageri să se urce în vagoane.

COTIDIENE

**...Dar ieșiți
 din comun**

Produse noi

Un nou sortiment de conserve va procura o agreabilă surpriză turiștilor în aceste zile caniculare. „Apa condensată”, cum se numește noul sortiment, este fabricată pe bază de apă obișnuită,

prin condensare. Se consumă diluînd o linguriță într-un pahar de apă obișnuită.

Promptitudine

Locuitorii din Novo-Medkovo se plîngeau că accesul la o stație de autobuz

— Pentru moment nu avem timp. Încercați cu comprese reci.

era împiedicat de sfărîmăturile de materiale provenind de la un șantier. După cum sîntem informați, s-au luat măsurile cerute de situație; stația de autobuz a fost mutată.

**Cum să aflăm cit e ceasul
 la termometru**

Să presupunem că doriți să știți cit e ceasul la ora opt dimineața și că termometrul dumneavoastră exterior arată — 4 grade. Adăugați încă 4 și veți obține 8, adică ora exactă. Sau un alt exemplu: e ora prînzului și termometrul arată plus 6 grade. Adăugați 6 și veți obține exact ora 12.

Miss Univers

Ninocika Egorova, de 18 ani, a fost recunoscută drept cea mai frumoasă și mai inteligentă fată din lume. Aprecierea a fost făcută de studentul Sașa Novikov.

O familie numeroasă

Paris Pliatkin iubește foarte mult viața de familie. El și-a întemeiat căminuri fericite la Aktiubinsk, Akmolinsk, Abakan, Arzamas, Ateinsk etc.

După un sfert de secol

După douăzeci și cinci de ani de la naștere, Vitali Kazennov a întîlnit-o pe Matriona Prosvirina. Această întîlnire i-a fost fatală. Matriona Prosvirina i-a devenit curînd soacră.

(După „Literaturnaiia Gazeta“)

LUNGA NOAPTE A LUI „PQ-17”

(V)

Doi ani de război naval

Ziua de 4 iulie, Ziua independenței S.U.A., germanii hotărâseră s-o sărbătorească în felul lor.

Până la 4 iulie convoiul „PQ-17” navigase într-un ritm relativ egal și susținut sub escorta imediată a unor vase comandate de contra-amiralul Hamilton și a forțelor de linie cu rază mare de acțiune conduse de amiralul Tovey. La 4 iulie, însă, inamicul le-a făcut (după expresia englezilor) o scurtă „vizită de curtoazie”, cu care prilej a distrus chiar din primul moment un vas de transport american-panamez. După ce echipajul a fost evacuat, vasul a fost scufundat de un contratorpilor și convoiul și-a continuat drumul.

Postul de observație al navei de linie „Washington” avea puternice radiogoniometre care interceptau toate convorbirile purtate de inamic în eter. În aceeași zi, radiogoniometrele au interceptat o radiogramă cifrată transmisă de la bordul unui torpilor german. După descifrarea ei, aliații și-au dat seama de un lucru foarte îngrijorător: „PQ-17” era de mult sub observația inamicului.

Pe la amiază, condițiile de vizibilitate pe ocean s-au îmbunătățit. Și, la ora 12.30, germanii au deschis din nou focul. Asupra convoiului s-au năpustit 24 de avioane torpiloare. Ultramodernele aparate „He-177” lansau torpilă după torpilă. Navele de escortă și vasele comerciale au ripostat imediat. „Donbass” trăgea îndrăjit atât cu tunurile de la prova cât și cu cele de la pupa. A doborât un avion și a avariât serios altul. Torpilele continuau totuși să cadă din văzduh. Dar vasul a izbutit să le evite.

Două explozii puternice au zguduit din incheieturi două vase engleze; unul a fost cuprins de flăcări, iar celălalt, încărcat cu cisterne, a avut o moarte ușoară, căzând apoi greoi la fund, în liniște, fără panică și fără viltăți. Abia după aceea s-a auzit o explozie infernală: pereții mașinilor încinse nu rezistaseră răcelii de gheață a adâncurilor.

„Donbass”, care scăpase ca prin minune de la moarte, a început să culegă din apă pe marinarii englezi în primejdie de a se îneca și a izbutit să salveze aproape tot echipajul. Ajunși la bordul vasului sovietic, englezii s-au apucat imediat de treabă, confirmând o dată mai mult binecunoscutul adevăr că sînt marinari înnașcuți. Curînd a răsunat o a treia explozie.

— „Azerbaidjan” a fost atins, au exclamat marinarii de pe puntea „Donbass”-ului.

O torpilă lovide vasul comercial sovietic. Un contratorpilor aliat și-a îndreptat tunurile spre el spre a-l scufunda, conform ordinului Amiralității britanice, pentru a nu îngreuna înaintarea convoiului. Dar „Azerbaidjan” n-a evacuat echipajul și n-a îngăduit contratorpilor să-l scufunde. Vasul și-a „pansat” cum a putut rănile și și-a continuat drumul.

Convoiul „PQ-17” ar fi ajuns în apele sovietice, așa cum ajunseseră și alte convoaie, evident cu pierderi, dar oricum ar fi ajuns, dacă nu s-ar fi luat...

O hotărîre fatală

Pînă la 4 iulie, englezii fuseseră convinși că în Alten-fjord se ascundeau numai „Scheer” și „Lützow”. Cînd au luat însă cunoștință de cuprinsul unei radiograme care înștiința că în fiord se mai aflau și „Hipper”, „Tirpitz” și alte nave germane, sir Dudley Pound, Primul lord al Amiralității britanice a conchis:

— Situația s-a schimbat radical, „Tirpitz” o să-și vire acum nasul în

bucătăria noastră și o să înceapă să ne lovească vasele. Lucru pe care, evident, nu-l vom îngădui. Rog să se convoace o consfătuire extraordinară. (În momentul acela convoiul „PQ-17” se afla în afara zonei de acțiune a navelor sovietice și Comandamentul Flotei nordice n-a fost înștiințat de aliați asupra evenimentelor ce aveau să urmeze.)

Grossadmiral-ul hitlerist Raeder lansase așadar principalul lui atu: „Tirpitz”. Îndărătul lui „Tirpitz” lorzii din Whitehall vedeau profilindu-se în bezna fantoma lui „Bismarck”. Și teama (nu poate fi numită altfel) a intrat în acțiune. Calculele englezilor referitoare la itinerarul inamicului și la rezervele lui de carburanți, precum și raportul dintre viteza dezvoltată de nava de linie și de vasele de escortă, toate arătau că escadra germană putea, chiar și în caz de furtună, să ajungă convoiul „PQ-17” în noaptea

Abandonat de navele de escortă, convoiul „PQ-17” a fost lăsat la discreția inamicului

armătoare (deci la 5 iulie), la aproximativ ora 2.

Compasul se plimba încet pe hărți... — Sir! Convoiul „PQ-17” se află acum la 800 de mile de Murmansk. 800 de mile marine înseamnă circa 1500 de kilometri.

— Incepeți operația, a hotărît în aceste condiții Dudley Pound. Trecem la dispersarea convoiului „PQ-17”.

Și, aproape instantaneu, escorta convoiului a primit ordinul: „Comandantului navelor de escortă — din partea Amiralității.

Ținînd seama de primejdia pe care o prezintă navele de suprafață ale inamicului, e necesară dispersarea...”

Citînd ordinul, pe fața contra-amiralului Hamilton s-a așternut o expresie de nedumerire.

— Nu înțeleg, a rostit el. Dudley ne ordonă să părăsim convoiul și, fără a ține seama de consumul de carburanți, să virăm imediat spre vest...

Dispersarea convoiului a luat sfîrșit la ora 22, pe următoarele coordonate: 76°00' latitudine nordică și 28°00' longitudine estică. Escorta l-a părăsit exact în zona unde începeau de obicei toate nenorocirile, cu alte cuvinte acolo de unde intrau întotdeauna în acțiune aviația și submarinele inamicului și exact în momentul cînd „Tirpitz” ieșea în linia întâia.

Cine va bara calea monstrului?

— Convoiul s-a dispersat complet, i-a raportat lui Schniewind un pilot care fusese în recunoaștere. Și ceața s-a ridicat.

Schniewind a schițat un zîmbet, ca un jucător cărui i-a intrat o carte bună. Afară, dincolo de fereastra vilei norvegiene în care locuia amiralul hitlerist, soarele polar strălucea inun-dînd ca un metal topit tot firmamentul. Și astrul zilei avea să mai strălucească așa încă o lună. Schniewind a tras, la rîndul lui, concluziile care se impuneau. Dar în gînd De acum încolo el stăpînea jocul. Convoiul ră-

măsese fără apărare, singur, departe în ocean.

Drept răspuns a exclamat numai: — Excelent!

... În noaptea de 4 spre 5 iulie „Tirpitz” a ieșit la drumul mare. Exista, oare, vreun temerar care să-i bareze calea? Cine putea cuteza, oare, să oprească monstrul din drum, dacă tot „Home Fleet”-ul îl urmărea de aproape trei ani, dorînd să-l înfrîngă, dar temîndu-se în același timp de propria-i înfrîngere? „Bismarck” ceruse din partea Angliei o imensă încordare și multe riscuri. Și acum intra în acțiune „Tirpitz”, fratele geamăn al lui „Bismarck”. Pînă și valurile plumburii ale Oceanului Inghetă de Nord se fereau parcă îngrozite din calea monstrului. Nava de linie germană părea atotputernică și își cunoștea bine forța-i primitivă, ca un ihtiour preistoric. Se părea că nimeni nu va putea opri din goana-i ucigătoare tita-

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj i

Consecințele

Rezultatul atacului lui Lunin a în-trecut toate așteptările; ulterior „Tirpitz” a mai exercitat pe teatrul de luptă din nord numai o influență morală, dar în largul oceanului n-a mai ieșit decît o singură dată, spre a ataca minele de cărbuni din Spitzbergen. Cu toate acestea, flota engleză continua să-l socotească o primejdie potențială ce se putea transforma oricînd într-una reală. Și, timp de doi ani, englezii și-au concentrat toate

eforturile în vederea distrugerii navelor de linie inamice. Au construit niște submarine mici, de tip „midget” („pitici”) și, la 22 septembrie 1942, acești „pitici” au atacat „Tirpitz”-ul „prionit” între niște stînci. Iar cîrînd, „Home Fleet”-ul a izbutit să se răfuiească într-o bătălie deschisă și cu nava de linie „Scharnhorst”.

„Tirpitz” dăduse deci înapoi sub loviturile flotei sovietice. Apoi, „mușcat de „pitici”, s-a tîrît cum a putut pînă la Tromsø, unde a aruncat ancora într-o zonă cu apă puțin adîncă. Dar acum nava-amiral a lui Hitler se afla sub observația vigilentă a norvegienilor din rezistență. Englezii au primit din S.U.A. bombe explozive speciale „Block Buster” și 41 de avioane britanice de tip „Lancaster” au decolat de pe aerodromul din Arhanghelsk cu destinația Londra. Pe la mijlocul distanței, în timp ce zburau deasupra orașului Tromsø, avioanele au izbit cu sete nava-amiral hitleristă care s-a răsturnat cu chila în sus și cei 1200 de marinari ai echipajului s-au scufecat în blindajul vasului, neputînd ieși afară din adîncile-i compartimente.

Atacul a avut loc în toamna lui 1944. Dar să revenim totuși în 1942 și să vedem ce s-a întîmplat cu „PQ-17”. Operația „Mutarea calului” intrase în faza ei hotărîtoare „Urmăriți, atacați, scufundați!”, ordona amiralul Dönitz de la cartierul lui general. În felul acesta, numai 11 din cele 35 de vase ale convoiului au ajuns la destinație și numai 300 de inși din echipajele celor 24 de nave scufundate au putut fi culeși de pe întîmplatul mării, de pe banchize, de pe plute... Toți ceilalți au fost înghițiți de ocean.

Din cele 188 000 de tone de mașini și echipament militar transportate de convoi, în porturile sovietice au ajuns numai 65.000 de tone. Pierderile au fost deci uriașe. În afară de alte bunuri, pe fundul oceanului mai zac și acum, alături de navele scufundate, 210 avioane, 430 tancuri, 3550 de automobile și locomotive etc.

*) În urma acestei știri TASS, serviciul de spionaj hitlerist a făcut cercetări și a stabilit că tatăl lui N. A. Lunin, un bătrîn constructor de nave, se afla pe teritoriul orașului Rostov pe Don, ocupat de germani. Drept pedeapsă pentru „Tirpitz”, tatăl căpitanului submarinului „K-21” a fost spînzurat de Gestapo în piața orașului.

Valentin Pikul

PROZĂ

Irina și pedagogia

Cind am văzut căzînd primul dinte al Irinei, lucrurile au devenit limpezi ca lumina zilei. Era un semnal neechivoc că trebuia să privim adevărul în față: îmbătrîneam și aveam o față acum măricică.

— Crește, ca după ploaie, a observat și soția. E timpul să ne ocupăm mai serios de educația ei.

In principiu eram de acord, numai că nu prea știam ce ar trebui să facem.

— In primul rînd, și-a continuat gîndul soția (pasionată de pedagogie), trebuie

— Atunci ceva gospodărie... Sînt altele lucruri utile pe care ar fi bine să le cunoască: gătitul, spălatul, dereticatul... am mai bilbiit eu, conștient de poziția mea retrogradă în comparație cu ultimodernele aspirații pedagogice ale soției.

— Zău dacă nu ești căzut în cap! Ce-ai vrea să facem din dînsa, o gospodină? Vrei s-o ucizi moralmente din copilărie?

In fața acestei perspective, am preferat să tac.

Foto: S. Kropivnicov

să-i împărțim bine timpul și să facem un plan de lecții pentru fiecare zi, în așa fel încît să-i putem pune în evidență toate aptitudinile și înclinațiile. (Pentru că era sigură că Irina are o grămadă de talente). Muzică, desen, sport; cred că pentru început putem să ne mulțumim cu gimnastică, patinaj artistic și călărie. Apoi: bazele matematicii, teste psihologice...

— Broderie... am încercat și eu să-mi dau timid cu părerea.

— Ce-ți veni, dragă? Te-ai gîndit mult pînă ai vorbit? Vrei să-și vîre un ac în ochi?

Și, a doua zi dimineața, a început Marea Reformă Pedagogică. E adevărat că sculara, fixată inițial pentru ora 7 jumătate, s-a amînat pentru 9. Dar, poji să te superi pe un copil care mai vrea să doarmă puțin? Apoi a urmat gimnastica. La drept vorbind, am făcut-o mai mult eu. Irina alerga, topăia voioasă în jurul meu și ridea de mișcările mele stingace. Conform orarului, după gimnastică trebuia să urmeze un duș rece. Am suportat stoic și această încercare, contractînd o răceală zdravănă pentru cel puțin o săptămînă. Cind a fost rîndul Irinei, a țipat așa de îngrozită încît am dat buzna în baie, cerînd oprirea executiei. Spre mirarea mea, însă, strigătele de groază s-au transformat treptat în exclamații de bucurie și în risete. Ceva mai tîrziu am aflat că, neputînd să reziste la țipetele de indignare ale Irinei, soția adăugase apă caldă, pînă cînd dușul rece se preschimbase într-o bună și cinstită baie călduță, cu mult clăbuc...

La micul dejun, altă breșă în program. Irina a refuzat categoric să mînce o cașă spartană și o omletă bogată în calorii, preferînd un ou tare, un pahar de lapte și o bucată de prăjitură.

După micul dejun, am instalat-o pe Irina pe covor, i-am pus dinainte bețișoare de toate culorile, m-am așezat și eu în fața ei și am început să-i povestesc din amintirile mele școlare despre primele ore de școală. Irina n-a refuzat să se joace cu bețișoarele. Dar de fiecare dată cînd încercam s-o învăț să adune cășca, iar cînd, disperat, am început să-i ilustrez adevărurile matematice cu degetele, în ochi i s-a ivit o anume îngrijorare în legătură cu facultățile mele mintale.

— Cum să fie egale, mă întreba dînsa, decembrie lui Pușkin. Țiganii, Boris

cînd unele sînt mai mari și altele mai mici?

Întrebarea m-a făcut să-mi amintesc de un psihiatru care dovedea, răbdător, unui bolnav că Napoleon a murit de mult.

După alte cîteva încercări, am ajuns definitiv la concluzia că Irina n-are să fie niciodată o Sofia Kovalevskaia; felul ei de a gîndi e prea concret.

Și, epuizat de inegala luptă pedagogică, am invitat-o pe Irina să ieșim afară. N-a trebuit să-i spun de două ori. Într-o clipă a fost în curte, unde a sărit de cîteva ori coarda pe care două fetițe din vecini o învîrteau cu o perseverență diabolică. Apoi Irina s-a împiedicat și a pierdut orice interes pentru acest joc. S-a căfărat însă entuziasm pînă la ultimul etaj al rachetei de lemn construite în curte — și am auzit-o țipînd: 4, 3, 2, 1, 0!

Atunci inima mi s-a umplut de bucurie și mîndrie.

Și mi-am spus: Nu, nu-i nimic pierdut. Irina o să aibă totuși un viitor frumos!

Seara, la culcare, Irina a venit lingă mine, serioasă, ba chiar gravă și, înainte de a-mi ura noapte bună, mi-a șoptit la ureche:

— Tăticule, vrei să-ți arăt ceva? Mi-a întins mina. În palmă strălucea un alt dinte, de-o albeață imaculată.

B. Mihailov

MOMENT POETIC

Pușkin printre noi

Recită Ana Blandiana, recită Evgheni Dolmatovski, recită Anghel Dumbrăveanu, recită poeta mexicană Adelaida, poetul armean Gevorg Emin, poetul ucrainean Ivan Draci, poeți mongoli, maghiari, cehi, polonezi, din nou poeți sovietici — Lev Oșanin, Maia Borisova, David Samoilov... Trăim sub semnul poeziei, într-un continuu efluviu de poezie, într-o împărăție a poeziei.

Caravana celui de al IV-lea Festival Pușkin înaintează de la Leningrad la Pskov, de acolo la Mihailovskoe, apoi la Novgorod, la Kalinin, iar de aici spre Moscova...

A devenit o tradiție ea ziua de 6 iunie, ziua de naștere a marelui poet, să fie omagiată prin asemenea festivaluri de poezie. Inițiativa a fost spontană. În ziua de 6 iunie, în uriașa poiană de la Mihailovskoe, se adunau iubitori de poezie, oameni din localitățile mai apropiate sau mai îndepărtate. Apoi, inițiativa a fost îmbrățișată de entuziasmul și neobositul Irakli Andronikov... Și așa s-au născut festivalurile anuale de poezie Pușkin.

În tot timpul festivalului Pușkin e în mijlocul nostru, trăiește printre noi, îl simțim la Pușkino, fostul Țarskoe Selo, unde într-o aripă a palatului (poate nu întimplător cea din fața liceului de altădată, unde a învățat poetul) s-a deschis nu de mult un interesant muzeu „A. S. Pușkin”. Bogat în documente, muzeul ne dă prilejul să vedem tablouri, fotografii, portrete inedite, scrisori etc. Îl așteptăm parcă să ne iasă în întîmpinare pe vre-îna din străzile Leningradului, halucinant în noaptea albe, acolo, pe cheiul Nevei, unde a locuit, nu departe de celebra Grădină de vară, în cartierul îndepărtat al Colonnei, în apartamentul părinților săi, într-o casă modestă, cu caturi, una din casele de raport care începuseră să apară încă de atunci, la Petersburg. Dar mai ales îl simțim în casa de pe Moika nr. 12. Venim aici de la locul duelului, de pe Ciornaia Recika. Și amintirile triste ne împresoară din toate părțile. Pe ușa citim buletinul medical scris de mina lui Jukovski, anunțînd starea gravă a bolnavului. Odăile se perindă, martore tăcute ale sfîșietorului sfîrșit al poetului. Cabinetul unde a murit Pușkin, și—a păstrat aspectul din timpul vieții poetului: bibliotecă, masa de lucru, canapeaua pe care a zăcut și s-a sfîrșit, ceasul nemîșcat, oprit de mina prietenilor la acei trei fără un sfert, cînd inima lui Pușkin a încetat să mai bată. Și ca o prevestire parcă a tragediei ce avea să se desfășoare curînd, un portret făcut de Liniov cu cîteva luni înainte de moartea poetului. Un Pușkin atît de neașteptat și de schimbat, parcă un necunoscut, un străin obosit, frămîntat, deprimat. Un om care suferă cumplit, un om foarte greu încercat sufletește.

Mihailovskoe ne aduce într-o epocă mai senină, mai optimistă, mai plină de speranțe din viața poetului, ani de rodnică activitate literară, poate nădejdi în schimbări apropiate, vizita

Godunov, primele cînturi din *Evghe-ni Oneghin*. Mihailovskoe va rămîne o prezență permanentă în opera poetului.

Dar Pușkin era prezent în mijlocul nostru nu numai prin aduceri aminte, nu numai prin versurile sale, prin dragostea ce i-o purtau miile de oameni ce se aflau în ziua de 6 iunie în poiana însoțită de la Mihailovskoe. Era prezent în mijlocul nostru și printr-un reprezentant direct, prin nepotul său, Grigori Grigorievici Pușkin. Nu prea înalt, cu o înfățișare tinerească, în ciuda celor aproape 60 de ani, Grigori Grigorievici are o privire caldă; ochi albaștri avuseseră și Pușkin, contrastînd cu figura sa smeadă. Unele trăsături de înrudire se pot remarca și în linia buzelor, în conturul părții inferioare a feței. Grigori Grigorievici povestește cu plăcere amintiri de familie, impresii din copilăria sa, legată de existența primei generații de descendenți ai poetului. Povestește despre matusa sa, Maria Alexandrovna, fiica mai mare a lui Pușkin, purtînd după căsătorie numele Maria Gartung. Mulți contemporani au vorbit despre frumusețea acestei femei, despre farmecul ei neobișnuit. Spre deosebire de sora mai mică, Natalia, care moștenise trăsăturile angelice ale mamei sale, Maria Alexandrovna avea un chip original, interesant, în care trăsăturile Hanibalilor erau ușor vizibile. Am văzut un portret al ei la muzeul „Tolstoi” din Moscova. De ce oare acolo? După părerea multora ea ar fi servit lui Tolstoi ca prototip pentru Anna Karenina. Ca prototip fizic, nu ca destin. Deși destinul ei ne poate duce cu gîndul la altă operă a lui Tolstoi, Grigori Grigorievici Pușkin mi-a povestit că, în ultimii ani înainte de Revoluție, soțul Mariei Gartung a fost implicat într-un proces. Avea o mare crescătorie de cai de rasă. Multe dovezii păreau a fi împotriva lui, deși nici una cu adevărat concludentă și de nerăsturnat. Procesul s-a judecat în fața curții cu juri, un proces de răsunet. Curtea s-a retras pentru delibere și în timpul pauzei, într-o clipă cînd a fost lăsat singur, Gartung și-a tras un foc de armă și a murit pe loc. Pentru ea peste cîteva minute curtea cu juri să rela ședința și să declare că l-a achitat. Fără să vrei te gîndești la sinuciderea lui Fedia Protasov, la piesa *Cadavrul viu*. Și numele lui Pușkin se așează alături de al lui Tolstoi...

Într-una din ultimele-i poezii Pușkin a spus: „Te salut generație tină, necunoscută”. De ani și ani de zile generații tinere, una după alta, urmînd circuitul continuu al vieții, aduc prinosul lor de admirație și dragoste poetului. Festivalurile de poezie sînt o modestă expresie a unei imense iubiri.

Tatiana Nicolescu

DIALOGURI

INTR-O LIBRĂRIE

- Aș dori o carte
- Vreți ceva mai ușor?
- N-are importanță. Sînt cu mașina.

CONFIDENȚE

- Ador literatura rusă.
- Dar ce scriitor îți place mai mult?
- Tolstoi-evski

ORIGINALITATE

- E prima mea piesă.
- Care-i subiectul?
- Dînsa îl iubește și el...
- ...iubește pe alta?
- Nu, și el o iubește...
- Așa da! În sfîrșit, ceva original!

POPULARITATE

- Versurile mele au acum de două ori mai mulți ascultători...
- Bravo, nu știam că te-ai însurat!

RESPECT

- Către un intrus care pătrunde în culise
- Cine v-a dat voie să intrăm aici?
- Am o aprobare verbală
- S-o vedem

(După „Sputnik”)

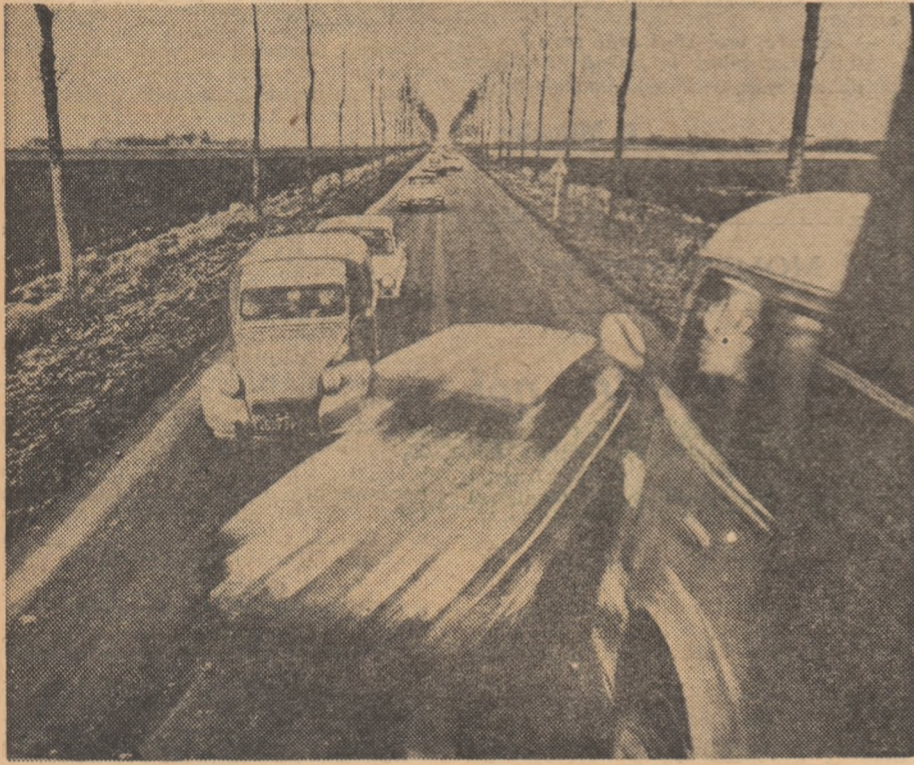

FIZIOLOGIE

Paradoxul vitezei sau $140 = 100 \times 2$

O clipă, o clipită... Din paleolitic și până în zilele noastre aceasta a fost măsura de timp adoptată pentru a exprima cele mai mari viteze. Într-o clipită arcașul expedia săgeata, ciinele înșfăca vinatul, calul sărea obstacolul. Viteza era simplu de definit: din momentul când ochiul nu mai putea urmări și descompune mișcarea, aceasta era calificată drept rapidă. Dar dacă cel țintit, să zicem, era destul de departe de arcaș și dotat cu reflexe bune, avea

petrecea mare lucru, înct nu exista riscul unui accident serios. La noțiunea de timpi scurți trebuie, însă, atașată o valoare, sub limita căreia nici un fenomen nu poate fi parat. Această valoare este întârzierea reflexelor sau reacțiilor, caracteristică fiziologiei umane. În medie, întârzierea de reacție a unui individ standard este de un sfert de secundă, ceea ce, în comparație cu performanțele circuitelor electrice, reprezintă o eternitate.

Nu lăsați ambiția să coboare în picioare. Ele vă fac jocul dar... nu sînt în stare de miracole!

timpul să se arunce la pămînt și astfel să evite săgeata. De aceea, pe vremuri nu se prea murea din cauza vitezei. Astăzi, însă, cînd într-un sfert de secundă un glonte străbate 200 m, iar o mașină lansată cu 140 pe oră mai înghite după frinare cîteva zeci de metri, tocmai bine pentru a părăsi șoseaua și a nimeri în șanț, lucrurile se schimbă. Admițînd că insul țintit a observat flacăra ieșită din țeavă, sfertul de secundă care-l rămîne înainte de a fi atins îi îngăduie doar să asimileze mesajul vizual, să-și dea seama ce se întimplă. Dar numai atît, deoarece în momentul cînd încearcă să acționeze a și fost lovit. Desigur o cădere de pe cal, să zicem în evul mediu, se solda și ea uneori cu cimitirul, dar extrem de rar. Astăzi însă lucrurile se petrec invers: tot ce este rapid e primejdios, dat fiind că omul este inapt pentru viteză. Fabuloasele isprăvi ale unor supraoameni în bărci cu motor, automobile sau rachete exaltate de o pseudo-literatură de aventuri sau de filmele certe care bunul simț și cu bunul gust, n-au făcut decît să mascheze o noțiune esențială: viteza animală și viteza mecanică sînt incompatibile.

De la Einstein încoace se știe că spațiul și timpul, sînt legate între ele prin viteză, care nu este altceva decît cantitatea de spațiu străbătută într-o unitate de timp. Aceste două elemente: durată, distanță, se complică cu un al treilea, anume energia. Or, energia, legată de viteză, deci citimea spațiu / timp, este aceea care condiționează primejdia. Iar dacă afirmăm că omul este inapt pentru viteză, mai precis pentru cea mecanică, o facem tocmai pentru faptul că el este insensibil la timpii scurți și fără apărare în fața cantităților de energie puse în joc de vitezele mecanice. Dacă un observator antrenat poate estima în mare durată unui fenomen scurt, de o jumătate sau un sfert de secundă, orice proces mai scurt devine imposibil de analizat. Într-adevăr, nimeni nu poate deosebi durată unui fulger de aceea a unui blitz electronic, deși prima se poate menține o zecime de secundă, iar a doua nu depășește miimeea. Cu alte cuvinte, organismul uman nu poate distinge timpii scurți.

Atîta vreme cît omul s-a mulțumit cu mișcările lumii animale, incapacitatea de a aprecia timpii scurți nu a avut importanță. Într-o fracțiune de secundă sau chiar mai mult nu se

Concluzia? Omul nu poate reacționa la un fenomen a cărui durată este mai mică de un sfert de secundă, nu-l poate para, modifica sau evita între momentul în care ochiul îl percepe și cel de contact. Dar această întârziere de un sfert de secundă este limita inferioară pentru testul cel mai simplu. Pentru o mișcare ceva mai complexă, de pildă apăsarea pedalei unui automobil, întârzierea poate urca la trei sferturi de secundă, cu alte cuvinte triplul cazului elementar. În ce privește ultimul element al vitezei, energia, experiențele au arătat că cu cît un mobil este mai greu și circulă mai repede, cu atît înmagazinează mai multă energie. De aici decurg două inconveniente: pe de o parte nici unul din sistemele noastre de percepere a lumii exterioare nu este sensibil la energie, pe de alta această energie crește cu pătratul vitezei; omul e total insensibil la acest fenomen și e păcat. Căci, pentru a reveni la automobil, a rula cu 100 km/h nu înseamnă a rula cu de două ori 50 km. ci de patru ori mai repede. Încît, de data aceasta fenomenul nu poate fi evitat nici chiar prin abilitatea conducătorului. A multiplica viteza cu 2, înseamnă a multiplica energia cu 4; la o viteză triplă, energia e de 9 ori mai mare; a rula de 10 ori mai repede, înseamnă a energie de 100 ori mai ridicată. Această lege elementară a fizicii se traduce, în ce privește automobilul, prin două consecințe supărătoare: la o viteză de 2 ori mai ridicată, stoparea necesită o distanță împătrită iar în cazul unui obstacol și șocul este de 4 ori mai violent. Într-adevăr, dacă stoparea la viteza de 50 km/h cu frine bune care oferă o decelerare medie de 6 m/s, necesită 16 m, la 70 km/h cifra se dublează, la 100 km/h distanța de oprire se împătește: la 65 m, și la 140 km/h parcursul de frinare este dublu celui necesar la 100 km/h. Iar în caz de întârziere a reflexelor...

Deși curba accidentelor este în creștere cu începerea de la zero, există, totuși o viteză la care probabilitatea lor e foarte mică, adică aceea la care este adaptată natura umană: 10 m/s, 36 km/h. Cu toate acestea viteza poate fi menținută aproape dublă (70 km/h) și tot fără pericol, și dincolo de această limită, dat fiind că sistemele de frinare și direcție au început să fie dotate cu servocomenzi înfinit mai puternice decît energia umană.

Fără cuvinte
Desen de Vasili Peșkov

BIOCHIMIE

S-a găsit formula neurasteniei?

„Și totuși organismul dv. funcționează normal”, li se spune celor ce se plîng de slăbiciune generală, palpitații, tulburări respiratorii. Da, în aparență organismul funcționează fără modificări patologice și specialiștii în materie se lovesc de dificultăți nu numai în stabilirea diagnosticului, ci și în alegerea unui tratament adecuat. Neurastenia, căci despre această maladie e vorba, continuă însă să atace milioane de oameni, iar cercetătorii, care pînă nu demult nu i-au cunoscut cauzele, îi atribuie o origine psihogenă.

Simptomele neurasteniei sînt cunoscute: tensiune psihică, anxietate, sufocări, palpitații, irascibilitate, dureri sau senzații neplăcute în torace, amețeli, tremurături, slăbiciune. În ciuda acestor semne, deseori alarmante, medicii nu descoperă însă modificări organice, analizele de laborator sînt și ele normale. De aceea specialiștii se mulțumesc să prescrie calmante sau, uneori, să-și suspecteze pacienții că simulează.

O seamă de experiențe vin însă să răstoarne tot ce știa, sau, mai bine zis, nu se știa pînă acum: simptome de neurastenie sau chiar crize acute pot fi provocate sporind conținutul de lactat (o formă a acidului lactic, care e un produs normal al metabolismului) din singe, pînă la nivelul caracteristic solicitărilor fizice mari. Rezultatele experiențelor au permis să se tragă unele concluzii asupra mecanismului biochimic al neurasteniei.

Cîteva amănunte au atras atenția experimenterilor, și anume: în timpul efortului fizic, frecvența pulsului și a respirației neurastenicienilor crește, în schimb organismul lor folosește oxigenul mai puțin eficient decît oamenii sănătoși; după un efort fizic, în singele neurastenicienilor se constată un procent sporit de acid lactic. Or, acidul lactic este un produs al decomunerii glicogenului în cursul contracției musculare (proces însoțit de degajare de energie). Întrînd în singe și apoi în ficat, acidul lactic e din nou sintetizat în glicogen. Sporirea concentrației de lactat în singe este, deci, o consecință firească a efortului fizic. De ce este, însă, această concentrație mai mare la neurastenici decît la oamenii sănătoși și de ce e însoțită de accentuarea simptomelor caracteristice bolii? Pentru a găsi un răspuns, au fost selecționați, după criterii riguroase, 14 inși neurastenici și 10 indivizi perfect normali care au jucat rolul de martori. Tuturor le-a fost injectată în același timp, o soluție experimentală de lactat de sodiu, alternată cu o soluție de control: lactat de sodiu cu adaos de calciu, glucoză etc.

După a treia ședință, fiecare subiect a fost invitat să-și descrie senzațiile consecutive celor trei injecții, după gradul lor de intensitate. Toți cei 24 de subiecți au declarat că senzațiile cele mai puternice au survenit după injectarea cu lactat de sodiu; adaosul de calciu le-a atenuat sensibil, glucoza a trecut aproape neobservată.

Dar pentru 13 din cei 14 neurastenici senzațiile cele mai puternice au însemnat crize acute de neurastenie (crize similare au făcut și doi martori). Un amănunț de reținut este că soluțiile de control, cu adaos de cal-

știa știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

ciu, de pildă, au atenuat simptomele grave provocate de lactatul de sodiu.

Experiențele au continuat apoi pentru studierea fiecărui simptom în parte (în total au fost studiate 21 de simptome). De fiecare dată intensitatea maximă se obține prin injectarea lactatului de sodiu, în timp ce adaosul de calciu reducea efectul simțitor. Și de fiecare dată efectul a fost mai puternic la neurastenici decît la martori. În același timp, însă, s-a observat că lactatul de sodiu a provocat subiecții din ambele grupe simptome de pares-tezie (tulburări de sensibilitate) la nivelul pielii și înroșirea tegumentelor, fenomene constatate îndeobște în cursul scăderii cantității de calciu din țesuturi.

Ipoteza de lucru, formulată în urma îndelungatelor experiențe, atribuie toate manifestările neurasteniei unui unic mecanism biochimic: lactatul fixează ionii de calciu. Dacă acest proces de fixare se petrece în apropierea unor celule nervoase, ușor excitabile, concentrația ionilor de calciu din preajma acestor celule scade și, în consecință, mecanismul de transmitere a impulsului nervos se dereglează.

Care este însă cauza anomaliilor inițiale — a concentrației crescute de lactat din singe — care declanșează simptomele neurasteniei? Fenomenul nu poate fi explicat, cum s-a încercat, prin dispariția prea lentă a lactatului din singe, căci la absolut toți subiecții el a fost eliminat din singe în 60—90 de minute. Se pare că simptomele de neurastenie constatate la oamenii sănătoși în urma unor suprasolicitări trebuie puse în legătură cu secreția mărită de adrenalină care, la rîndul ei, stimulează formarea rapidă a lactatului prin activarea mecanismului de formare a glicogenului la suprafața celulelor. Spre deosebire de oamenii sănătoși, la neurastenicii cronici intră în joc (simultan sau pe rînd) mai mulți factori: permanenta secretare în exces a adrenalinei (datorată, poate, reactivității crescute a sistemului nervos), tulburările de metabolism, care determină acumularea unei cantități prea mari de lactat, tulburări ale metabolismului calciului. Dar cele afirmate pînă acum se află încă în stadiul de ipoteză. Dar o ipoteză confirmată. Într-o anumită măsură, de acțiunea unui preparat descoperit recent și numit propanoll, care atenuază simptomele neurasteniei. Analog chimic al adrenalinei, propanollul blochează sec-toarele de la suprafața membranelor celulare unde se petrece formarea glicogenului și unde adrenalina își exercită acțiunea neurostimulatoare.

METEOROLOGIE

Amurguri mai roșii

Măsurători ale culorii cerului în amurg au dus în ultimul timp la concluzia că din 1963 încoace au fost transportate în stratosferă mari cantități de pulberi vulcanice.

După unele opinii, explozia vulcanului Agung din insula Bali ar fi expulzat în stratosferă mai multă pulbere decît orice alt eveniment similar survenit de la erupția lui Krakatoa din 1883.

tehnica

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tel

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

cu o lungime de 30 și o înălțime de 12 mile.

Specialiștii speră că vor putea găsi o explicație definitivă pentru aceste fenomene cind vor avea la dispoziție un mai mare număr de probe experimentale și după ce vor fi examinat amănunțit cele mai caracteristice fotografii în culori ale cerului în amurg făcute după 1963.

BIOLOGIE

Dușmani in lacuri, prieteni in bazine

Mulți specialiști consideră că peste un sfert de secol algele vor juca un rol prioritar în meniul cotidian al omului. Bucătarul viitorului — ni se spune — vor prepara din ele... „legume”, „carne” și „lapte” care aproape că nu se vor deosebi de cele naturale ca gust și valoare nutritivă.

Structura intimă a algelor (in fotografie: Penicileus durvetosus), desvăluită de microscopul electronic, a arătat că, spre deosebire de celelalte plante, multe din ele nu conțin celuloză

Universul algelor este de o neobișnuită varietate: de la plante microscopice pînă la adevărați giganți subacvatici de 70 de metri. „Forța productivă” a acestei mari puteri biologice este realmente fantastică: algele produc de zece ori mai multe substanțe organice și de cinci ori mai mult oxigen decît întreaga vegetație a uscatului. Iar dacă specialiștii ar crea pentru aceste „cereale” condiții optime de dezvoltare, ele ar putea da de o sută de ori mai multe substanțe organice utile. Într-un bazine cu suprafața de un hectar și adîncimea de numai un metru, s-ar putea obține anual pînă la 400 tone de proteine de fel inferior celor obținute din griu.

Pot fi însă cultivate aceste capricioase plante de apă în rezervoare artificiale? În lacuri, ele amenință să pună stăpînire pe toată suprafața lor, iar în bazinele artificiale create în imediata vecinătate a lacurilor refuză cu încăpăținare să crească. Care să fie cauza? Și, pe de altă parte, ce metode de luptă împotriva algelor s-ar putea adopta atunci cînd ele ies de sub controlul omului și pun stăpînire pe rezervoarele de apă, înăbușind celelalte forme de viață, sau devin un obstacol de temut pentru hidroconstrucții? Întrebările de acest fel ar putea continua. De altfel, algele pot suscita și multe alte întrebări. Să ne oprim însă, numai asupra uneia care a reținut atenția multor specialiști.

Este vorba de algele albastre-verzi. „Organizate” în colonii, aceste microorganisme pun adesea stăpînire pe rezervoarele de apă ale centralelor electrice amenințîndu-le existența. De aceea, periodic sînt scoase la mal zeci de tone de alge albastre-verzi. (Să nu uităm însă că ele sînt în același timp și o importantă materie primă pentru producția de vitamină B₁₂).

Înmulțindu-se peste măsură, algele albastre-verzi provoacă mari daune și economiei piscicole. Pe de altă parte, însă, ele sînt admirabile laboratoare vii care asimilează cu ușurință azotul liber din atmosferă. (Pînă nu de mult se credea că această proprietate o au numai azotobacteriile din sol). De aceea specialiștii caută să afle cum se pot înmulți aceste plante în lacurile de acumulare utilizate pentru irigații spre a trimite pe ogoare apă „saturată” cu ele. Căci azotul fixat de alge este asimilat de plante de trei ori mai ușor decît cel conținut în îngrășămintele

artificiale cu azot. Mai ales, însă, este ademenitoare ideea de a stabili un activ schimb de substanțe organice între mediul acvatic și uscat, de a sporii productivitatea Pămîntului cu ajutorul bazinelor de apă dulce și a mării. Algele abastre-verzi nu se lasă, însă, ușor convinse să „lucreze” pentru om. Pînă la înmulțirea lor în rezervoare artificiale e cale lungă, iar în cele naturale au devenit o adevărată calamitate.

Perspectivile pe care le-ar deschide „îmblînzirea” algelor sînt totuși prea ademenitoare pentru biologi pentru a-i face să renunțe la această bătălie. Vasili Șalar, specialist în fauna mării din Uniunea Sovietică, de pildă, a adunat mii de probe de alge pe care le-a cercetat cu atenție și a izbutit pînă în clipa de față să descrie peste 770 de specii. Cu același prilej el a observat că vegetația subacvatică are o sumedenie de tovarăși de drum utili. V. Șalar afirmă că natura are ea însăși grijă să-și realizeze un echilibru rațional; trebuie numai ajutată din cînd în cînd. În acest sens, colectivul pe care-l conduce a început să crească în rezervoare speciale două specii de pești aduși din Orientul Îndepărtat care ajung în aceste condiții pînă la 35 de kilograme și în plus, prezintă marele avantaj că „știu” să curețe bazinele de alge.

În literatura științifico-fantastică întîlnim adesea alge în cabinele navelor cosmice. Acest lucru nu este lipsit de temei. Cîteva sute de grame de alge pot produce întreaga cantitate de oxigen necesară omului și să „înghiță” tot bioxidul de carbon emanat.

SEISMOLOGIE

Întimplare sau legea seriilor

După cum se știe, la 14 mai cutremure repetate, care au atins în intensitate chiar gradul 8. au zguduit regiuni întinse din R.S.S.A. Daghestan, situată în sudul Uniunii Sovietice. Două săptămîni mai tîrziu, la 31 mai asupra Perului s-a abătut o adevărată catastrofă seismică, iar peste alte cîteva zile pămîntul s-a mișcat și în Kirghizia. Întimplare sau legea seriilor? se întreabă specialiștii din toată lumea. Concomitent ei și-au intensificat căutările pentru a găsi modalități de pronosticare a cutremurelor.

Aproape că nu trece un minut fără ca vreunul din nenumăratele seismografe instalate pe glob să nu înregistreze un cutremur. Cele 100 000 pînă la un milion de zguduirii anuale —

distrugerii mai importante. Dar dacă epicentrul unuia din acestea se află într-o zonă populată, se petrece o catastrofă care, deocamdată cel puțin, nu poate fi evitată.

Omenirea este amenințată de trei feluri de cutremure, cu urmări foarte diferite însă: cutremure de prăbușire declanșate în urma surpării cavităților subterane (3 la sută); cutremure de origine vulcanică (7 la sută) și cutremure tectonice, care dețin majoritatea absolută cu 90 la sută din total. Ele rezultă din procesul de formare a munților la mari adîncimi și tocmai de aceea sînt atît de greu de prevăzute: cum să se afle cu precizie ce se întîmplă și mai cu seamă ce se va întîmpla la 150 sau 500 km sub pămînt?

Din moment ce nu se poate stabili, însă, direct situația din interiorul planetei, trebuie încercate mijloace auxiliare cu care să se stabilească iminența unui cutremur. Geofizicianul sovietic Pavlov, de pildă, a descoperit că fiecare cutremur este precedat de o ușoară deplasare a continentelor. Cu șase luni înainte de seria de cutremure care au devastat Chile în 1960, coasta vestică a Americii de Sud a înaintat cu 16 cm în Pacific, oprindu-se cu 4 săptămîni înaintea catastrofei. Să se fi acumulat cu această ocazie forțe uriașe în adîncuri? Pavlov este convins că între cele două fenomene există o legătură directă, cu atît mai mult cu cît, după cutremur, continentul s-a întors la loc.

George Rouse, om de știință american, scoate că a descoperit de ce există zone preferate de cutremure. Dacă s-ar tăia din glob „capace”, ca la ou, s-ar constata că toate zonele seismice active se află la marginea lor. Rouse a delimitat 16 asemenea zone care au și primit numele de centuri Rouse. Într-adevăr, se observă sistematic că atunci cînd Pămîntul „tremură” într-un punct, survin, concomitent sau la intervale de zile, zguduirii și în alte regiuni situate totdeauna pe același „briu”. După părerea acestui cercetător, cutremurele iau naștere ca urmare a transformărilor masive din miezul metalic incandescent al Pămîntului, care ar „vrea” să se dilate, dar este împiedicat de „blindajul” reprezentat de scoarță. Presiunea se răspîndește așadar orizontal și dă naștere în interiorul scoarței la suprafețe de ruptură circulare — marginile centurilor Rouse.

Un alt punct de vedere a fost adoptat de geofizicianul H. Simpson care a stabilit o legătură strînsă între 22 000 din cele mai puternice cutremure survenite între anii 1950—1963 și activitatea solară. În consecință, după erupții puternice în astrul zilei ne putem aștepta la zguduirii serioase pe Terra. Explicația: erupțiile frîncează rotația Pămîntului; la rîndul ei, această frînare modifică cimpul electromagnetic al globului, care se află în relație de interdependență cu miezul planetei. Cu alte cuvinte, particulele sosite din Soare influențează „dynamul” Pămîntului. Fenomenul duce la variații neregulate de presiune, care declanșează cutremure.

Luînd drept bază teoriile prezentate mai sus nu se pot pronostica, însă, desigur de precis cutremurele. În schimb,

Forțele din interiorul Pămîntului produc uneori modificări geologice și la suprafață

conform aprecierilor seismologilor — ne dau o idee despre frămîntarea perpetuă din subsolul Terrei. Patru cincimi din cutremure se produc în jurul Oceanului Pacific, din lanțul insulelor japoneze pînă în gropile submarine care mărginesc continentele. În sens invers Pămîntul este încins cu o zonă activă din Himalaya, peste Asia Mică pînă la Adriatica și mai departe, peste Sicilia, pînă în nordul Africii. Din fericire, din milionul de cutremure înregistrate anual, numai vreo 20 produc

se pare că cercetători japonezi au reușit să determine, cu extraordinară precizie, deplasările scoarței terestre în zonele seismice. În regiunea Matshushiro ei au prevenit astfel două cutremure. Populația a fost evacuată și salvată. În cadrul unui plan de cercetări pe cinci ani care se desfășoară în regiunea Matshushiro se măsoară deplasările orizontale ale scoarței și se controlează nivelul mării în 92 de puncte. Rețeaua de cercetare se compune din 91 stații mari și 1 000 stații mai mici.

Un aspect enigmatic al măsurărilor făcute este însă constatarea că cantitățile de pulbere par să fi sporit în stratosferă după anul 1963, deși nici o erupție vulcanică din acești ultimi ani — care s-au remarcat totuși printr-o intensă activitate vulcanică — n-a avut proporții comparabile cu aceea a lui Agung.

Aceste pulberi vulcanice ar sta la baza înroșirii cerului în amurg. Înroșirea e, mai accentuată la tropice, sugerînd că cea mai mare parte a puierilor s-ar afla concentrată în zona ecuatorială. Măsurătorile au fost făcute îndreptînd aparate fotografice speciale, înzestrate cu obiective verzi și roșii, spre un punct al cerului aflat la 20 de grade deasupra orizontului și înregistrînd raportul dintre lumina roșie și cea verde. Ceva mai înainte se procedase la înregistrări efectuate în mai multe centre la nord și sud de ecuator.

Anii imediat următori erupției lui Krakatoa au fost caracterizați de amurguri spectaculoase în toată lumea. Pulberea se adunase în stratul cel mai de jos al stratosferei la o înălțime de circa 12 mile. Lumina roșie produsă de pulbere ajunge, în amurg, pe Pămînt prin difuziune. Ca atare, cu cît

există mai multe particule, cu atît lumina e mai roșie.

Specialiștii nu-și pot explica însă de ce a persistat atît de mult pulberea vulcanică după erupția din 1963. S-ar putea ca erupția vulcanică survenită la Toal, la 28 septembrie 1965, să fi îngroșat stratul de pulbere preexistent și să fie răspunzătoare astfel de spectaculoasele amurguri observate în 1966 la Kitt Peak în Arizona și în San Salvador, dar se pare că nu există nici o îndoială că acest efect a început după toamna lui 1966.

Pe de altă parte, amurgurile foarte roșii observate către sfîrșitul lui 1966, la Adis-Abeba și în alte locuri n-au putut fi puse în legătură cu nici un vulcan.

În schimb, erupția de la Ferdinandina — survenită la 11 iunie 1968 — este fără nici un echivoc vinovată de amurgurile observate în săptămînile imediat următoare. Fotografii ale Terrei făcute de la bordul unui satelit artificial au arătat, la cîteva ore după erupție, un nor întinecat de pulbere

Tehnică modernă pune la dispoziția chirurgilor un ajutor de nădejde: laserul
Foto: A. Viktorov

EPIDEMIOLOGIE

O boală ciudată

Destul de frecvent întâlnită, **mononucleoza infecțioasă** este o boală produsă probabil de un virus; Pfeiffer a descris-o pentru prima dată în 1889 sub numele de „febră ganglionară”, din cauza febrei, a măririi ganglionilor cervicali și a evoluției ei relativ îndelungate. Cum în acea vreme nu se făceau examene și cercetări hematologice și serologice, nu s-a putut preciza principală tulburare sanguină: mononucleoza.

Considerată multă vreme ca una dintre bolile grave de ficat și de sînge, boala a fost ulterior precis diagnosticată, o dată cu perfecționarea probelor de laborator, dintre care amintim așa-zisul **test heterofil** (testul de aglutinare a hematiilor de oale în contact cu serul bolnavului) și a testelor funcționale hepatice, de obicei pozitive încă de la începutul bolii.

Acum, mononucleoza infecțioasă este privită ca o boală infecțioasă benignă dar — ca orice virus — capabilă să slăbească organismul, încît se poate complica cu o hepatită cronică, o insuficiență hepatică sau cu o boală de sînge. De multe ori, boala este însă atât de ușoară încît trece aproape neobservată.

O curiozitate epidemiologică (în atenția celor... interesați!) este faptul că contaminarea se face de cele mai multe ori prin „obicețul”, dacă-l putem numi așa, exprimării afecțiunii prin... sărut. Transmiterea bolii se mai poate face însă și prin intermediul transfuziilor de sînge.

Boala se caracterizează prin febră, adenopatie moderată, mai ales a ganglionilor cervicali (ganglioni sînt mobili, nu supurează, sînt puțin dureroși la palpate), splenomegalie, urzori și o erupție rubeoliformă pe corp, însoțită și de o angină faringiană. O manifestare obișnuită o constituie hepatita (ceea ce o face să fie confundată la început cu hepatita virală) cu hepatomegalie, greață, lipsă de poftă de mîncare, icter. Cel mai caracteristic însă este sindromul sanguin, care a și dat de altfel bolii numele de „mononucleoză”, cu apariția globulelor din seria albă — monocitele — în număr anormal de mare (60—80% în loc de 4—8% maximum). Vîrsta de predilecție se situează între 10—30 de ani, iar îmbolnăvirea nu este specifică unui anumit anotimp.

Perioada de incubație durează 5—15 zile, după care boala debutează progresiv prin simptomele amintite, ganglionii cervicali inflamîndu-se abia după 2—3 zile pînă la o săptămîină de la debut. Se măresc mai întîi ganglionii cervicali, apoi în ordine ganglionii submaxilari, cei axilari și cei din restul organismului.

Evoluția bolii este lungă. Febra durează 2—3 săptămîni, angina faringiană și adenopatia chiar mai mult. Formula sanguină rămîne mult timp modificată, dar recidivele sînt foarte rare. Convalescența se plîng luni de zile de astenie, dificultate în muncă, o nevoie crescută de somn. Transformările pe care le produc virusurile în celule sînt însă ușoare și trecătoare. Convalescența este deci lungă, fiind necesar controlul formulei sanguine de mai multe ori, pînă ce aceasta revine la normal.

Tratamentul maladiei este nespecific, indicat fiind mai ales repusul la

pat în perioada febrilă. În perioada de convalescență, însă, experiența a dovedit că cei care și-au reluat mai repede activitatea obișnuită, chiar sportivii, și-au revenit mai repede decît cei care au păstrat odihna patului mult timp.

Ca mai în toate bolile infecțioase, tratamentul igienico-dietetic este obligatoriu: dezinfectia mucoaselor, antipiretice dacă este nevoie, regim lacto-vegetarian, hidratare prin ceaiuri multe și limonăzi, iar la nevoie, cu aviz, antibiotice și cortizon.

În general însă, cum spuneam, mononucleoza, „boala sărutului”, este benignă și se vindecă fără urmări.

Dr. Serghei Liahov

LA INTREBĂRILE CITITORILOR

Varicele — o problemă feminină

M. M. — Tulcea

Tratamentul varicelor e complex și se bazează în primul rînd pe măsuri igienice: evitarea poziției ortostatice îndelungate, alternarea poziției șezînd cu poziția de decubit, cu picioarele pe un plan superior planului corpului, favorizarea circulației venoase prin activitatea musculară și ajutorul gimnasticii, înotului, ciclismului etc., bandaje și ciorapi elastici, băi simple, urmate de masaj sau duș scotian.

Terapia medicamentoasă joacă un rol secundar. Se utilizează substanțe sclerozante cu rezultate inconstante: salicilat de sodiu 10—20% sau 30%, clu-

nină 25,0% sol. Lugol, Benzil-alcool—Sotradocol 3% etc. Indicațiile medicației sclerozante sînt limitate la varicele primitive ale venelor superficiale ale gambei și în formele localizate, cînd este afectat un număr restrîns de vene.

În varicele venelor mari este indicat tratamentul chirurgical asociat eventual cu medicație sclerozantă.

Insuficiența venoasă cronică (varicele) este legată de ereditatea venoasă a bolnavului, sex (mult mai frecventă la femei decît la bărbați), graviditatea (femei cu multe sarcini) și profesii care reclamă ortostatismul.

Înainte de operație

Sorin Pop — București

Operația amigdalelor — amigdalectomia — este în general o intervenție chirurgicală simplă. Pentru reușita ei deplină sînt foarte importante măsurile de pregătire ce trebuie respectate întocmai. Iată ce trebuie să facă un „candidat” la o asemenea operație:

În primul rînd, dezinfectarea nazofaringiană cu soluții dezinfectante (Fendrocain, de pildă, N.R.) Apoi va lua clorură de calciu 10% de trei ori pe zi cîte o lingură de supă. La nevoie, dacă timpul de sîngerare sau timpul de coagulare este crescut, medicul poate recomanda și alte medicamente hemostatice sau (și) vitamina K. Înaintea operației este foarte necesar un somn odihnitor, liniștit. Persoanele mai nervoase vor lua seara, în ajunul operației, 1 sau 2 tablete luminal 0,10, iar copiii 1-2 lingurițe sirop Romergan. Operația se face „pe nemîncate”.

TEST MEDICAL

Sănătatea din... farfurie

Încercați să răspundeți la întrebările de mai jos. Veți putea face astfel un sondaj util și interesant în cunoștințele dv. de dietetică și igienă alimentară.

- 1 Piinea albă este superioară celei negre sau intermediare?
- 2 Iaurtul este mai greu de digerat decît laptele?
- 3 Copiii au nevoie de zahăr în special pentru a crește sau pentru a putea face eforturi fizice?
- 4 Cînd ne bronzăm, fabricăm o vitamină în piele. Care?
- 5 Această vitamină nu este utilă din punct de vedere nutritiv. Pentru ce?
- 6 Sucele de portocale este acidifiant sau alcalinizant?
- 7 Este sănătos să bem ouă crude?
- 8 Cînd ținem un regim de slăbire trebuie să bem apă puțină, multă sau să o suprimăm complet?
- 9 Care sînt alimentele care ne furnizează cele mai bune proteine — adică „materie primă” a vieții?
- 10 Ce vitamine acționează mai ales „în familie”?

(Citiți răspunsurile în pag. a 11-a)

— Deschideți ceva mai mult gura, să arunc o privire și asupra ficatului.

esculap
esculap esculap
.sculap esculap escula
lap esculap esculap esc
, esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu
p esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

Poșta medicului

I. BACALU — Tg. Frumos: Să nu vă surprindă „descoperirea” spondilozei dv. cervicale. Confuzia s-a datorat așa-zisului sindrom pseudoanginos al lui Meinel care constă din dureri precordiale asemănătoare anginei de piept, provocate de comprimarea fibrelor nervoase simpatico-cervicale de către osteofitele („ciocurile”) cervicale. O electrocardiogramă combinată cu o radiografie a coloanei cervicale ar fi evitat diagnosticul eronat. Abandonați deci nitroglicerina și celelalte vasodilatatoare și urmați un tratament corespunzător balneo-fizioterapie al bolii vertebrale de care suferiți.

M. IONESCU — București: Presupunem că diagnosticul de cardiopatie ischemică dureroasă a fost pus pe baza unui examen clinic de laborator (E.K.G., radiografie), care ar exclude confuzii ca aceea semnalată mai sus. În acest caz, la tratamentul recomandat am adăuga o cură mai îndelungată cu Agozol (1—2 drajeuri de 3 ori zi) și nitroglicerina la nevoie. Maladia este compatibilă cu o viață îndelungată cu condiția unui trai cumpănat sub toate raporturile, a evitării eforturilor și drumurilor îndelungate, și în general a oricăror traumatisme fizice sau psihice de felul celor relatate de dv.

MARIA MUNTEAN — Com. Costei, jud. Timiș: Este vorba probabil de o așa-zisă **onicomicoză**, produsă de un dermatofit din genurile tricofton sau favus. Antibioticul specific este Griseofulvin M. 4 cpr./zi în 4 prize. În cazuri extreme se recomandă extirparea unghiilor bolnave și aplicarea pe patul unghial a unei pomelzi cu Griseofulvin.

STELA IONESCU — Com. Sintana jud. Arad: 1) Greu de diagnosticat prin corespondență cauza **acufenelor** (cum se numesc zgomotele auriculare) care vă suferă! Cum origina lor rămîne obscură, vă recomandăm eliminarea cauzelor care ar putea produce oboseala auditivă, odihna, precum și suprimarea cafelei, alcoolului și a tutunului. Ca sedative, 3—4 lingurițe de Pasinal pe zi și Bergonal 1/2 tabletă, după masa de prînz și cu o oră înainte de culcare. Vitaminoterapie: vitamina PP (1—2 tablete după mese), vitamina B₁ (3 cpr./zi), Vitamina B₁₂, 50 gama (în cpr. 1 mg/zi), vitamina E (2—3 cpr./zi) toate asociate. Rezultate bune dau, după unii autori, ultrasonoterapia, acupunctura, de asemenea infiltrațiile de novocaină asociată cu cofeină (2 ml novocaină 1%, 1/4 ml cofeină) subcutanat, retroauricular. 2) De obicei această dismenoree (dureri menstruale) dispare prin căsătorie sau după prima naștere. Pînă atunci, fiind vorba de o dereglare hormonală, trebuie urmat un tratament corectiv cu Progesteron între a 15-a și 28-a zi a ciclului menstrual (cîte 5 mg în a 16-a, a 19-a, a 22-a, a 25-a, a 28-a zi). Rezultate bune dau și băile sulfuroase și clorurosodice, cum sînt: Govora, Amara, Sovata, Ocna Sibiului.

ION ADAM — București: 1) În afara Plafarului nu cunoaștem altă întreprindere comercială furnizoare de plante medicinale. 2) Aloe se cîștigă din sucul frunzelor prin presare sau scurgere liberă. Prin evaporare, acest suc (numit și **sabur**), se prezintă sub formă de bucăți neregulate, de culoare brună cu reflexe verzui. Sub formă de pulbere (sau soluție, dizolvată în alcool 80%) se administrează ca purgativ drastic (în cantitate de 25 ctg—1 g), dar cu acțiune mai tîrzie (cam după 12—24 ore).

MORARU VASILE — Lipova: Luăm, dar interesanta dv. scrisoare oferă destule motive de reflexiune în legătură cu responsabilitatea morală sau (cu un termen științific) deontologică a medicului. Căci, dacă „errare humanum est”, medicul — cel puțin în teorie — este obligat prin însăși profesia sa, să nu greșescă niciodată. Și totuși, iată că recent a apărut o voluminoasă și extrem de interesantă monografie a dr. E. Fronescu privind „Erorile de diagnostic în medicina internă” (și nu numai în ea!). Fără să cunoaștem amănunte asupra afecțiunii dv. („incurabilă”?), dacă spațiul ne va îngădui, vom reproduce cîteva din observațiile și propunerile pe care le faceți.

(Continuare în pag. a 11-a)

JAPONIA

Acoperișurile Tokio-ului

Compania aeriană JAL, ai cărei oaspeți sintem, a fost bine inspirată atunci cînd ne-a cazat la New Otani, unul din cele mai somptuoase hoteluri din capitala Japoniei. Șaisprezece etaje, peste o mie de camere, restaurante, baruri și braserii, o piscină, suporturi pentru pahare comandate de o celulă fotoelectrică, care se deschid la apropierea consumatorului. Tehnica modernă e prezentă în cele mai mici detalii. Întoarsă într-o zi mai tirziu acasă, am remarcat un mic beculeț roșu care pîlpii pe aparatul de telefon. Sub mica lampă am putut citi invitația de a forma pe cadran cifra 6. Conformîndu-mă invitației și declinîndu-mi numele, am fost informată despre apelurile telefonice primite în lipsa mea și mi s-a dat numărul unei persoane care rugase s-o sun.

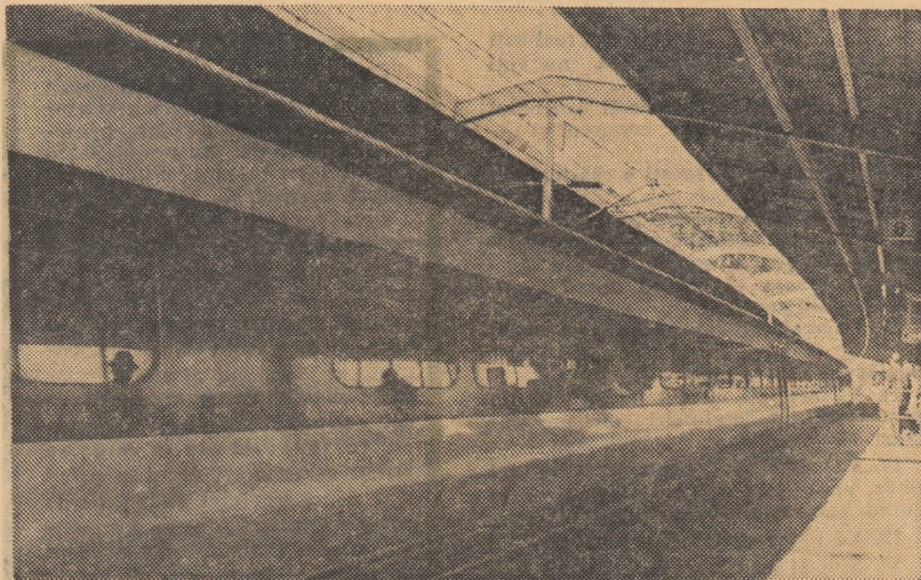
Dacă am fi venit, însă, într-o călătorie obișnuită, și nu invitați, acest rafinament ne-ar fi fost inaccesibil, căci New Otani este nu numai unul din cele mai bune hoteluri, ci și unul din cele mai scumpe. O cameră modestă pentru o persoană costă 4 000-5 000 de yeni pe zi, iar un apartament de lux poate ajunge pînă la 70 000 de yeni. Dar dacă mai luăm în considerare că un muncitor japonez cîștigă în medie lunar 50 000-60 000 de yeni, ne putem imagina cine

și mai puternică. Centrul e ca un cazan ciocitor. La cele aproape 12 milioane de locuitori stabili se adaugă zilnic 5 milioane de muncitori care vin din suburbii și din orașele vecine cu trenuri electrice, autobuze, automobile. În orele de vîrf, pe Ginza și pe alte mari artere, șuvoiul de mașini e atît de dens încît pare că însăși strada se mișcă. Așa nu avem de ce ne mira dacă aflăm că zilnic se petrec la Tokio circa 300 de accidente de circulație, dintre care multe mortale.

Seara, cadențele vertiginoase ale existenței sint subliniate de exuberanța neonului publicitar, mai cu seamă pe Ginza. Enorme hieroglife gonesc deasupra capetelor mulțimii de jos în sus și de sus în jos. Albastre, portocalii, galbene sau verzi, ele invită trecătorii să cumpere automobile japoneze de ultimul tip, tranzistoare „Sony” și brichete „Ronson”, whisky și pepsi-cola.

Această trepidație exprimă perfect atmosfera boomului industrial japonez. Într-adevăr, Japonia a devansat în 1967 Marea Britanie, în 1968 Franța, în 1969 R.F. a Germaniei în ce privește produsul social global.

Dar e de ajuns să dai colțul unei străzi mari, ca să constăți deodată că acolo nu mai e nici urmă de boom. Străduțe anonime ca în vechiul Edo.

Superexpresul „Hikari”

își permite să locuiască la New Otani.

De la etajele de sus se deschide panorama capitalei. Fiecare oraș are acoperișurile lui caracteristice, care exprimă ceva din sufletul lui, din coloritul și istoria lui. Orașul Edo a căpătat numele de Tokio și a devenit capitală relativ recent, mai exact în a doua jumătate a secolului trecut. Pe vremea aceea nici o clădire n-avea etaj. Acum, însă, buildingurile moderne se întind într-un șir neîntrerupt începînd din centru și pînă la periferie. Acoperișurile sint împodobite cu piramide, paralelipede, cu uriașe panouri, însemne ale marilor companii: Mitsubishi, Matsushita, Furukawa... Unele acoperișuri sint utilizate ca parkinguri. Absența planurilor unice în centrul orașului, liniile bizare ale acoperișurilor, marea de sticlă și de oțel simbolizează vertiginoasele prefaceri, boomul industrial, ritmul nervos al capitalei japoneze.

Pe marile artere, această impresie e

(Străzile principale au căpătat nume de puțină vreme). Case cu acoperișuri duble sau cvadruple, cu pereți glisanți, numite „shoji”, bărbați și femei în kimonouri uzate, dar întotdeauna curate și călcate, cu un briu lat — „obi”. Dintr-o mică prăvălie am văzut ieșind un vinzător ambulant încălțat cu „geta”, niște tălpi de lemn prinse de picior cu curele. Căci pe aceste străduțe pot fi întîlniți la tot pasul vinzători de pește uscat sau pictori ambulanti care, pentru 300 de yeni, îți fac portretul într-un sfert de oră.

Ca toată Japonia, de altfel, Tokio pare că duce astfel o viață dublă ce nu se va contopi niciodată. Ca să ajungem de la Tokio la Osaka am luat super-expresul „Hikari”, care gonește cu 217 kilometri pe oră. Tunelurile lungi, numeroase pe acest tronson, sint străbătute într-o fracțiune de secundă. Dar dincolo de geamurile super-expresului, care simbolizează tehnica modernă, se întind orezării punctate de țărani indoiți de spate; viriți în apă pînă la genunchi, ei își lucrează din greu ogoarele.

La „Expo-70”, firma „Mitsubishi” prezintă în pavilionul ei un prototip al orașului viitorului, cu toate accesoriile lui, cu miracolele tehnicii. În suburbiile Osakii, al doilea centru industrial al țării, am văzut, însă, ghemuindu-se la poalele corpurilor unei uzine, cocioabele muncitorilor ale căror mîini vor crea aceste miracole...

Există orașe care par a trăi la marginea secolului XX. Unul dintre ele se numește Nara, aflat nu departe de Osaka.

După trepidantul Tokio, la Nara ești izbit în primul rînd de liniștea neobișnuită. Acest colț pierdut de țară a fost prima capitală permanentă a Japoniei. Pînă atunci, capitala se muta de fiecare dată cînd murea un împărat. Succesorul schimba reședința spre a înșela duhurile rele. În istoria Japoniei, perioada Nara a fost încetată de construirea unor temple fastuoase. Din această perioadă (secolul VIII) este și uriașul Budha pe care l-am văzut la templul Todaiji.

Templul se înalță în Parcul cerbilor, care își merită numele, întrucît și acum se plimbă prin el multe cervidee. Sint complet îmblînzite, încît li se pot oferi pachete de biscuiți. Cerbii mîinîncă cu plăcere, dar e mai cuminte să te depărtezi repede dacă nu vrei să riști o lovitură de corn.

Îa fața templului se află o cupă de piatră plină cu nisip în care sint înfipte niște bețișoare care fumegă. Cine vrea să viziteze templul sau să se roage trebuie să scoată un pachet de bețișoare dintr-o grămadă aflată lingă cupa de piatră, să-l aprindă și să-l înfigă în vas. E un ritual obligatoriu al religiei budhiste.

În mijlocul templului se află un imens Budha așezat pe un postament înalt. În dreapta și în stînga statuii sint alte două, dar mai mici, iar în spatele ei o sumedenie. Ghidul nostru, Kato-san, ne-a explicat că trebuie să ne concentrăm, să nu ne gîndim la nimic și atunci îl vom găsi în noi pe Budha. Dar nouă ne era greu să ne detașăm de ceea ce era în afara noastră: statua de 452 tone e copleșitoare... și ne gîndeam la civilizația epocii respective, care trebuie să fi fost destul de dezvoltată dacă s-a putut turna acel uriaș de bronz.

Tot la Nara mai există și templul șintoist Kasuga. Se poate ajunge la el numai trecînd pe sub „torii”, un fel de portaluri. Șintoismul afirmă că omul se purifică dacă trece pe sub aceste „torii”. Pe drumul care duce spre templu se află o sumedenie de mici petece de hîrtie prinse de niște fișii împletite din paie de orez; credincioșii își inscriu pe ele dorințele. Datorită acestor simboluri specifice, cit și arhitecturii clădirii, templul se deosebește substanțial de cele budhiste. Kasuga are mai multă lumină și mai mult aer. Templul e pictat în tonuri de roșu aprins și împodobit cu o sumedenie de mici lampioane. Șintoismul, religie fără cărți sacre, zeifică forțele naturii, soarele, munții, strămoșii, familiile ilustre. Pînă nu de mult, împărații japonezi erau admiși încă în timpul vieții în acest panteon.

Secolul nostru renunță la vechile dogme, schimbă atitudinea oamenilor față de religie. Și totuși, multe tradiții care-și au originea în budhism și șintoism continuă să fie viabile în Japonia. De pildă, fiecare an are un nume care corespunde cu semnele zodiacului. Astfel, 1965 a fost anul șarpei, 1968 anul maimuței, 1970 e anul cînelui, iar 1975 va fi anul iepurelui. Conform legendelor budhiste, cele 12 animale ale căror nume au fost atribuite odinioară constelațiilor zodiacului au participat la doliul care a marcat moartea lui Budha...

I. Trofimova

CONGO (KINSHASA)

Vaguenia, oamenii fluviului

Se spune că bărbații din tribul Vaguenia s-au încheiat din vremi străvechi un pact cu crocodilii. Altmînteri cum s-ar putea explica faptul că nu se tem să inoate în locuri în care nici un alt om n-ar cuteza să se aventureze, că navele lor sint întotdeauna pline și că ei duc la piață cel mai bun pește?

După miezul nopții, cînd larva bazarului se potolește, cînd vinzătorii și cumpărătorii veniți de la mari depărțări adorm, obosiți, claie peste grăma-

dă, oamenii din tribul Vaguenia pornesc spre riu unde și-au ascuns la venire bărcile. După ce evacuează repede și cu multă îndeminare apa din ele, se culcă în aceste adăposturi, căci ei nu innoptează pentru nimic în lume pe uscat, unde nu se simt în siguranță.

Vaguenii nu cu încredere în locuitorii uscatului încă de pe vremea cînd, sub loviturile unor triburi mai puternice decît ei, au trebuit să părăsească pămîntul ferm. În schimb, pe apă sint în elementul lor. Călătorește spre casă în bezna cea mai adîncă, printre maluri nevăzute, orientîndu-se după niște semne știute numai de el, ocolind abil stîncile ascunse perfid sub apă și locurile mai puțin adînci.

Cînd se apropie de insula în care locuiesc, cei din bărci își vestesc venirea cu tam-tam-ul. În insulă se aprind lumini, mîini nevăzute apucă de pe mal otgoanele ambarcațiunilor și acestea acostează.

Mai toate numele triburilor africane pot fi traduse: Vaguenia, de pildă, înseamnă „oamenii fluviului”. Colibele lor pe piloți populează o insulă de lingă orașul Kisangani (fostul Stanleyville).

De altfel viața tuturor popoarelor din bazinul fluviului Congo este legată, într-un fel sau altul, de apă. Descriînd această regiune, un etnograf din secolul trecut a remarcat: „în acest ținut bogat în apă, existența omului depinde firesc de ceea ce oferă pămîntul și fluviul”.

În ce-i privește pe Vaguenia, însă, afirmația e valabilă numai pe jumătate.

Solul insulelor locuite de „oamenii fluviului” e prea mlăștinos ca să poată fi prelucrat, încît singura lor sursă de existență rămîne apa.

Bărbații vinează pești mari în bulboane. La baza unor pari, înfipti foarte aproape unul de altul, fixează niște virșe atît de mari, încît abia dacă două bărci mari, cu cîte 20 de oameni, le pot aduce din sat. Apoi, mergînd în sus pe cursul fluviului, pescarii încep să lovească în tobe făcînd un zgomot asur-

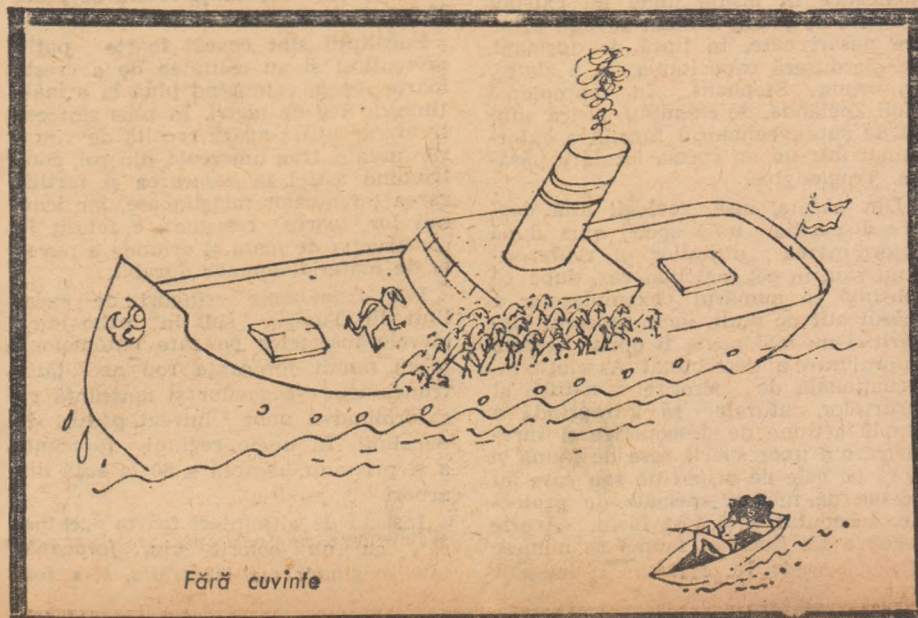

La pescuit

zitor; speriat, peștele încearcă să se ascundă în „pădurea de pari”, dar nimereste în virșe.

„Oamenii fluviului” se depărtează rareori de apa care-i hrănește, în schimb singura lor marfă: peștele uscat, sărat și afumat, ajunge pînă la sute de kilometri în jur, de unde primesc făină, sare, țesături etc., pe scurt tot ce nu poate fi pescuit în nici un caz în bulboanele marelui fluviu Congo.

P. Mansurov

Fără cuvînte

globul
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

UN FEL DE RECENSĂMINT

Noile cărți ale junglei

Pe măsură ce crește populația globului pământesc, fauna lui sărăcește. În secolul trecut, de exemplu, au dispărut de pe fața pământului 70 de specii de păsări și mamifere. Iar în primii cincizeci de ani ai secolului nostru au fost exterminate alte 40 de specii. Mai mult, în zilele noastre sînt amenințate cu dispariția cîteva sute de specii și subspecii de diferite viețuitoare.

Să ne amintim, pentru început, de cîteva fapte din istoria dispariției unor animale. Pînă în secolele X-XI

Inscrise date despre numărul trecut și actual al exemplarelor unei specii, răspîndirea lor, particularitățile biologice, măsurile adoptate sau prevăzute pentru protecția lor. Sînt luate în evidență și animalele din grădinile zoologice. În momentul de față „Cartea roșie” se compune din două volume (I-mamifere, II-păsări) și conține date despre mai bine de 600 de specii și subspecii.

Ce animale sînt socotite azi rare? În primul rînd cele al căror număr scade vertiginos și cele care trăiesc în

Un alt animal amenințat cu dispariția : zimbrul

regiuni limitate. Printre acestea se numără leul asiatic (un animal atît de rar încît s-a încetățenit părerea că în Asia nu trăiesc lei, ci numai tigri). Un recent recensămînt a depistat 150 de lei asiatici, care trăiesc pe teritoriul unei rezervații din India și nicăieri în altă parte a continentului. Situația condorului californian este și mai precară: specia e reprezentată de numai 40 de exemplare.

La 1 ianuarie 1970 în „Cartea roșie” au fost înregistrate 16 specii și subspecii de animale de pe teritoriul U.R.S.S.: ursul alb, ursul brun caucazian, tigru din Ussuri, ghepardul, lupul roșcat etc. precum și 8 specii de păsări: ibisul cu picioarele roșii, cocorul negru, cocostirceul alb din Orientul Îndepărtat ș.a.

Și totuși, în Lumea Veche procesul de despădurire și de valorificare a pămînturilor, strîns legat de dispariția unor specii de faună, a decurs mult mai lent decît în Lumea Nouă. Ritmul rapid al acestui proces impus de coloniștii europeni pe continentul american a făcut ca în numai 200 de ani fauna Americii de Nord să piardă un număr de specii egal cu cel pierdut de Europa în cîteva milenii. În primul rînd au fost exterminați bizonii (75 de milioane de capete pînă la venirea europenilor), dar și zeci de alte specii de viețuitoare.

Un rol destul de important în exterminarea faunei l-a jucat și acclimatizarea unor animale domestice sau sălbatic. Astfel, apariția unor animale domestice în insule unde nu existau animale de pradă a făcut ravagii printre păsări care, în lipsă de dușmani, își pierduseră capacitatea de a zbura. În insula Stephens, în apropierea Noii Zeelande, de exemplu, pisica adusă de supraveghetorul farului a exterminat într-un an specia locală a păsării Troglodytes.

Din păcate, însă, zoologii află despre dispariția unei specii abia după exterminarea ultimilor ei reprezentanți sau, în cel mai bun caz, după ce constată că numărul exemplarelor a scăzut atît de mult, încît procesul dispariției nu mai poate fi oprit. Această împrejurare a determinat Asociația internațională de ocrotire a naturii și resurselor naturale să întreprindă o amplă acțiune de descoperire și înregistrare a unor specii rare de faună și floră pe cale de dispariție sau care au nevoie de măsuri speciale de protecție. Începutul a și fost făcut. Aceste registre ale florei și faunei se numesc „Cartea roșie”. În „Cartea roșie” sînt

regiuni limitate. Printre acestea se numără leul asiatic (un animal atît de rar încît s-a încetățenit părerea că în Asia nu trăiesc lei, ci numai tigri). Un recent recensămînt a depistat 150 de lei asiatici, care trăiesc pe teritoriul unei rezervații din India și nicăieri în altă parte a continentului. Situația condorului californian este și mai precară: specia e reprezentată de numai 40 de exemplare.

La 1 ianuarie 1970 în „Cartea roșie” au fost înregistrate 16 specii și subspecii de animale de pe teritoriul U.R.S.S.: ursul alb, ursul brun caucazian, tigru din Ussuri, ghepardul, lupul roșcat etc. precum și 8 specii de păsări: ibisul cu picioarele roșii, cocorul negru, cocostirceul alb din Orientul Îndepărtat ș.a.

S.O.S.

Atacă foracanta

Cei care au avut prilejul să călătorească prin regiunile aride ale Tunisiei nu pot uita pitoreștile crînguri de eucalipti care răspîndesc în aerul incins de soare o mireasmă caracteristică

Crîngurile de eucalipti au apărut în Tunisia acum cîteva decenii, ca măsură de prevenire a eroziunii solului. Înții au fost aduși cîteva copaci din Australia. Cu anii ei s-au înmulțit, transformîndu-se în adevărate păduri care azi acoperă o suprafață totală de peste 30.000 de hectare.

Eucaliptii sînt copaci foarte puțin pretențioși și au calitatea de a crește foarte repede, ajungînd pînă la o înălțime de 150 de metri. În plus sînt extrem de utili: apără recolta de vînturile uscate, trag umezeala din sol, contribuind astfel la desecarea și fertilizarea terenurilor mlăștinoase, iar lemnul lor, foarte rezistent, e folosit în construcția de nave și oriunde e nevoie de material lemnos durabil.

Dar frumosele crînguri de eucalipti din Tunisia sînt în primejdie: larvele insectelor pe care entomologii le-au numit *foracanta* rod necruțător trunchiurile copacilor și amenință cu exterminarea unor întregi păduri de eucalipti. În unele regiuni *foracanta* a și pricinuit uscarea a 80 la sută din arbori.

Insectă de altminteri foarte „chilpeșă”, cu un colorit viu, *foracanta* este originară din Australia. N-a fost

însă importată o dată cu eucaliptii australieni, ci a poposit pe continentul african în timpul celui de-al doilea război mondial, în niște lăzi cu alimente și muniții pentru trupele engleze. Lăzile erau confecționate din lemn de eucalipt. Insectele au avut norocul să găsească prin apropiere, pe țărmul Mării Mediterane, cîteva eucalipti singuratici pe care s-au instalat urgent. După numai zece ani, cînd au început să se dezvolte pădurile de eucalipti, insectele *foracanta* s-au simțit ca la ele acasă. Specialiștii n-au găsit încă un mijloc radical de stirpire a hrăpărețelor insecte.

O. Nerevski

AUTOINTERVIU

Fire dinamică ori apatică?

Răspundeți (prin da sau nu) cu toată sinceritatea la întrebările de mai jos și veți stabili, în linii generale, dacă sînteți o fire dinamică sau, dimpotrivă, preferați să vă petreceți zilele în liniște:

1. Vă plitisiți cînd v-ați terminat treburile?
2. Dimineața, la sculare, aveți nevoie de mai mult de o jumătate de oră pentru a vă spăla și îmbrăca?
3. Vă place să vă rearanjați mobila din casă?
4. Vă abțineți de a încerca să realizați ceva dacă vă inchipuiți că nu veți reuși?
5. Vă place să vă petreceți concediul în liniște, într-un „colț” cunoscut și îndrăgit?
6. V-ar plăcea să faceți o călătorie în junglă?
7. Obișnuiți să aminați pentru a doua zi luarea unei hotăriri, conform principiului „noaptea e un sfetnic bun”?
8. Dimineața vă sculați ușor?
9. Vorbiți repede?
10. Dacă sînteți supraaglomerat cu tot felul de treburi, începeți cu cea mai neplăcută dintre ele?
11. Vă ocupați cu cel puțin trei din următoarele îndetelniciri: ciclism, patinaj, stenodactilografie, înot, schi?
12. Vă place să vă petreceți timpul liber, plimbîndu-vă (sau citind, pescuind, ocupîndu-vă de filatelie)?
13. Vă place să faceți experiențe?
14. Sînteți de părere că cel care face „primul pas” cîștigă?
15. Cîștigă cel care rezistă mai mult?
16. Filmele sau cărțile cu acțiune lentă vă par plictisitoare?
17. Vi s-a întîmplat să porniți la o treabă cu gîndul că n-o veți duce la bun sfîrșit?

Și acum, notați cu 1 fiecare răspuns pozitiv la întrebările 1, 3, 6, 8, 10, 11, 13, 14, 16, 17 și fiecare răspuns negativ la întrebările 2, 4, 5, 7, 9, 12, 15. Faceți totalul.

Ați însumat peste 12 puncte? Sînteți prea agitat. În tendința de „a le face pe toate” uitați deseori că aveți nevoie și de puțină odihnă.

Ați însumat un total cuprins între 6 și 12 puncte?

Sînteți ceea ce se numește un om dinamic, dar fără exces. Știți să alternați munca cu odihna.

Ați însumat sub 6 puncte? E cazul să vă „montați” puțin, să vă imprimați o „accelerație” care vă va fi de folos.

„a varia 64
ia varia varia 60
a varia varia varia 64
a varia varia varia varia 64
a varia varia varia varia var
a varia varia varia varia v
a varia varia varia varia varia
ia varia varia varia varia va
a varia varia varia varia varia

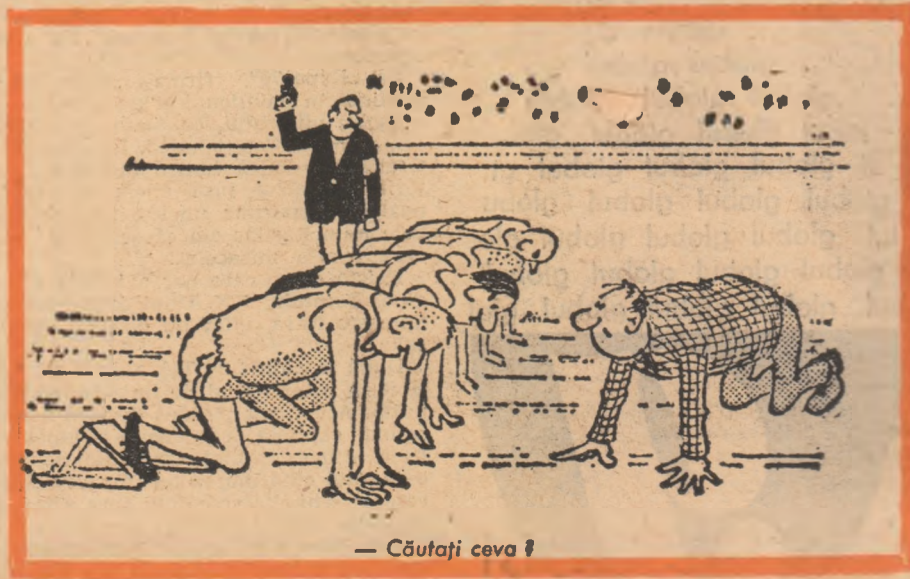
DIN NOU O IPOTEZĂ

O hartă veche despre Lumea Nouă

Încă o ipoteză despre mult controversata problemă a descoperirii Americii: de data aceas-ta o seamă de fapte pledează pentru prioritatea vechilor navigatori asiatici.

Presupunerea a fost formulată de cercetătorii leningrădeni Lev Gumilev și Bronislav Kuznețov. Studiind străvechi hărți geografice și cărți tibetane, ei au ajuns la concluzia că vechii geografi ai Asiei au știut de existența continentului american cu cel puțin 1500 de ani înaintea erei noastre. Hărțile la care se referă cercetătorii din Leningrad sînt cunoscute mai de mult de către orientaliști, dar au fost considerate, — datorită unei maniere de execuție mai puțin obișnuite — ca desene ale unor pămînturi imaginare sau tablele mistice ale unor cărturari budhiști. După o minuțioasă examinare a acestor complicate desene, cercetătorii au constatat însă că „fara plină de verdeață, aflată departe dincolo de marea răsăriteană” nu poate fi decît America. În sprijinul acestei idei a venit și descoperirea făcută de lingvistul B. Kuznețov, care a deslușit în texte cuvîntul tabac, originar de pe continentul american și răspîndit încă în antichitate în multe limbi și dialecte orientale.

Așezarea țărilor și continentelor pe una dintre aceste hărți vechi corespunde în multe privințe cu concepția geografică a sumerienilor și chaldeenilor, socotiți primii geografi ai omenirii.

— Căutați ceva ?

Sănătatea din... farturie

(Răspuns)

- 1) Nu. Ea este mult mai puțin bogată în substanțe nutritive, vitamine și săruri minerale.
- 2) Nu, iaurtul se digerează mult mai ușor decât laptele, fiind „predigerat“.
- 3) Pentru eforturi fizice, zahărul fiind un combustibil ideal (100% hidrați de carbon); proteinele sînt necesare pentru a crește.
- 4) Vitamina D.
- 5) Pentru fixarea calciului în organism.
- 6) Acest fruct este alcalinizant, deși gustul său e acidulat.
- 7) Nu. Printre altele pentru că albul crud nu e asimilat.
- 8) Trebuie să bem apă multă. Apa nu „îngrasă“ și restricția de hidrați de carbon (pîine, făinoase, dulciuri), pe care este de dorit să ne-o impunem, crește considerabil nevoile hidrice.
- 9) Toate produsele animale sau de o-

rigine animală (carne, ouă, lapte și derivate).

10) Vitaminele din grupa B acționează mai bine asociate decît izolat.

Poșta medicului

(Urmare din gag. a 8-a)

B. VIOLETA — Constanța: După părerea noastră, acest edem palpebral este o consecință și un simptom al afecțiunii hepatice de care suferiți. Terapia nu poate fi decît etiologică, necesitînd suprimarea surselor de alergeni sau toxine din organism. Medicația se bazează pe: clorură de calciu pe gură (Clorocalcin), 40 picături de 3 ori/zi, antihistaminice de sinteză (Nilfan, Feniramin, Romergan 2-3 cpr./zi), vitamina C₂₀₀ (4 cpr./zi). Local aplicații cu soluții slabe de acid acetic, mixturi camforate sau mentolate.

TANA — Constanța: Este absolut obligatoriu un examen al secreției vaginale, pentru a se vedea dacă este vorba de o leucoree sau de o infecție cu trichomonas. Tratamentul „pe încercate“ cu tetraciclină este contraindicat.

LOZ ÎN PLIC
Sute de participanți din întreaga țară cîștigă autoturisme la LOZ ÎN PLIC.

Constantin Dinescu din Cîmpina este unul dintre cei care au cîștigat recent un autoturism „DACIA 1100“.

Jucînd la LOZ ÎN PLIC puteți cîștiga imediat autoturisme și premii în bani.

PIONIER '70

Flaro

Un model nou!
Stiloul recomandat în mod special elevilor.
Capacitatea rezervorului: 1 cm!
Peniță aurită cu virful de iridiu.
Fabricat de „Flamura Rosie“
strada Riului Nr. 28
Sibiu

Cooperativele meșteșugărești din județul Buzău execută prin unitățile de deservire a populației:

COOPERATIVA „SPORUL“ BUZĂU ȘI COOPERATIVA „SOLIDARITATEA“ RÎMNICU SĂRAT:

lenjerie de pat și de corp, cusături cu alesătură, covoare orientale și covoare românești țesute în gherghef; diverse articole pentru copii și nou-născuți, tricotaje.

COOPERATIVA „MUNCITORUL“ BUZĂU:

plăpumi, confecții, îmbrăcăminte, lenjerie, articole de uz casnic din lemn, manechine croitorie și vitrină, mobilă.

COMBINATUL Textil GALATI

B-DUL REPUBLICII Nr. 158 Telefon 16135

PRODUCE:

- ȚESĂTURI DIN BUMBAC ȘI CELOFIBRĂ, imprimare, uni, în desene și culori moderne și variate
- LENJERIE BĂRBĂTEASCĂ ȘI DE FEMEI (cămăși, pijamale etc.)
- FRÎNGHII ȘI SFOARĂ în diferite grosimi (din cînepă)

recepți o sarbătoare din concediul dv. pe litoral, alegînd modele noi și elegante de confecții pentru plajă!

Timpul excursiilor

BUNELE MANIERE

Azi sintem pasageri

Pentru explicarea mai amănunțită și mai lesnicioasă a formelor de comunicare între oameni în cursul unei călătorii, să recurgem la exemple concrete.

Călătorim cu trenul. Intrăm în compartimentul în care vom face o bucată de drum. Înăuntru îi găsim pe ceilalți pasageri. Privirile ni se întilnesc. Atitudinea noastră din aceste prime secunde va determina relațiile cu tovarășii de călătorie. Dacă salutăm amabil, este o soluție a problemei. Ceilalți, indiferent de caracterul lor, vor fi obligați să răspundă. Mai mult — cele câteva cuvinte de salut pe care le rostim echivalează cu o întregă declarație de bunăvoință și dorință de relații pașnice. Ea nu trece neobservată.

Dacă intrăm, însă, în compartiment și nu spunem nimic, este tot o declarație: „Nu vreau să am de-a face cu voi, mi-am plătit locul și nu-mi pasă pe cine am în jur”. Este o poziție care nu contravine niciunei legi, dar ascunde multe inconveniente. În drum se pot ivi tot felul de probleme ce trebuie lămurite în comun: dacă să se fumeze sau nu, dacă să se stingă lumina sau nu, dacă să se deschidă aparatul de radio sau nu ș.a.m.d.

În prima variantă vecinii de compartiment, dacă sînt oameni educați, vor căuta să ne fie pe plac. În a doua, din principiu nu vor voi să rămînă mai prejos.

Dar noi am ales prima variantă și am salutată. Acum cunoștința trebuie consolidată cu o frază-două. O frază generală despre timp, despre ora de plecare și sosire a trenului. E foarte bine dacă situația ne permite să vedim în această frază grija pentru vecinii noștri direcți: dacă nu-i deranjează bagajul nostru, dacă nu-i trage curentul etc. La amabilitate se răspunde cu amabilitate — și pactul de prietenie temporară a fost încheiat.

Să nu credem că tăcerea încăpăținată în atari condiții de comunicare silită e o poziție neutră, nu, e o poziție sfidătoare, ostentativă.

Dar noi excludem această poziție. Atunci să nu uităm că discuția trebuie să fie ușoară, neplicticoasă, iar dacă vecinii noștri sînt oameni bine crescuți, dar n-au chef să vorbească, ne vor face să înțelegem într-o formă politicoasă răspunzînd scurt la întrebări. În acest caz conștiința noastră e curată: am făcut încercarea necesară de a stabili contacte, ea n-a găsit ecou, acum putem tăcea liniștiți.

Este un domeniu în care extremele sînt foarte periculoase. Dacă tăcerea ostentativă e neplăcută, nici limbuția nu-i mai puțin deplasată. Iar astfel de cazuri sînt semnalate, în special, printre femei. Femeile insuficient educate au parcă o pornire neînfrînată să-și informeze vecinii în cursul unei călătorii cu trenul despre tot și toate: de unde vin, unde pleacă și de ce pleacă, ce stare civilă au, ce decepții au avut, în ce relații sînt cu rudele, ce planuri de viitor își fac etc.

Să nu uităm, de asemenea, că buna intenție de a întreține o conversație nu justifică sufocarea conlocutorului cu întrebări de felul: Unde plecați? De ce plecați? Ce lucrați? Ce salariu? Aveți familie? O discuție despre natură, literatură, artă, ne permite să aflăm, într-o formă infinit mai accep-

tabilă, mult mai multe decît datele despre muncă și salariul vecinilor noștri.

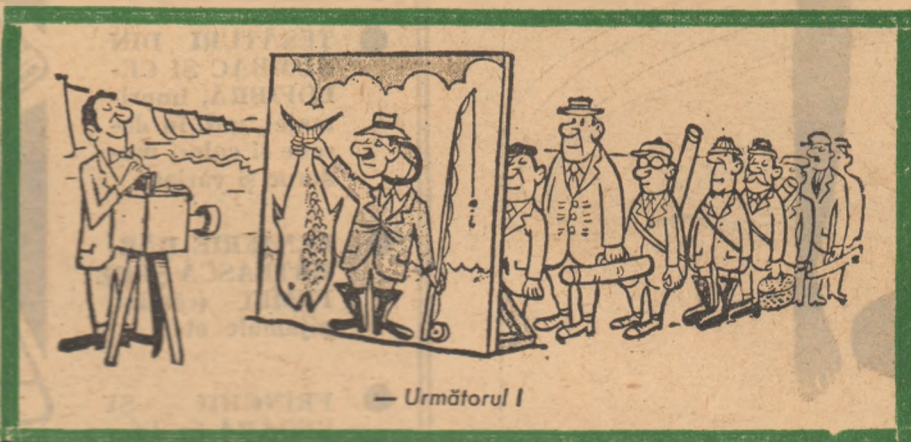
Să presupunem acum că voiajăm cu vagonul de dormit. În acest caz să nu uităm că, în afară de manifestările intelectuale, există și o latură fizică și că o regulă importantă în această intimitate forțată este obligația fiecăruia de a reduce la minimum cunoștința cu propria-i fiziologie. Să ne gîndim că nu-i facem nici o plăcere vecinului dezvăluindu-i toate tainele trupului nostru. Chiar dacă sîntem făcuți ca niște zei elini, e deplasat să ne fîlim în fața unei persoane poate mai prost construite (de obicei doi zei elini nu se întilnesc în aceeași cabină). Iar dacă datele noastre fizice sînt mai modeste, ele nu pricinuesc cine știe ce plăcere estetică.

Mai departe: omul cînd e singur își poate permite totul. De exemplu, să-și curețe zgomotos căile respiratorii sau să-și taie unghiile, să se întindă trosnindu-și oasele și scoțînd de fiecare dată un „mmm” sau un „ha-a-a-a!” satisfăcut, să bea cu sorbituri sonore, să bată tactul în tabla patului... Dar să ne oprim aici și să stabilim o regulă de fier: vecinul nostru trebuie să fie cît mai puțin informat despre posibilitățile organismului nostru sau despre obiceiurile noastre. Destul că va trebui, poate, să suporte manifestări pe care nu le putem controla, cum ar fi sforăitul; de rest îl putem scuti...

În funcție de cum ne-am purtat, vecinul nostru va povesti acasă una din aceste două versiuni: „Azi am călătorit cu un om încîntător. A fost o plăcere să-l cunosc” sau „Am nimerit în compartiment cu o brută”.

Mai rămîne să adăugăm că dacă am avut un tovarăș de drum plăcut și dacă ni se pare că și noi i-am părut la fel, atunci, luîndu-ne rămas bun, să ne prezentăm și să ne exprimăm satisfacția că am călătorit împreună. Dacă sîntem o celebritate — campion mondial de șah, vedetă de cinema, scriitor sau savant de faimă — procedăm cu delicatețe declinîndu-ne numele abia la sîrșit. Ne dezvăluim identitatea atunci cînd relațiile noastre vremelnice se încheie. Să nu o facem în nici un caz la începutul călătoriei. Ar fi o lipsă de modestie, de parcă am vrea să-l prevenim pe celălalt cu cine are onoarea și să-l punem într-o situație de inferioritate dacă nu poate veni cu un nume și mai și.

N. Akimov

GIMNASTICĂ

Numai cîteva minute

Din cauza căldurii, vara picioarele obosesc mai tare, se umflă, ne dor, ne furnică. Revista „Rabotnita” recomandă cîteva exerciții de gimnastică simple care ne pot scuti de aceste neplăceri. Ele trebuie executate zilnic, de cinci—șase ori fiecare, rîpindu-ne doar cîteva minute.

1. Cu vîrfurile picioarelor lipite și călcîiele depărtate, ridicați-vă în vîrfurile degetelor și reveniți încet.

2. Aceeași lucruri, dar cu călcîiele lipite și vîrfurile depărtate. Ambele exerciții întăresc mușchii picioarelor și ai șoldurilor, îmbunătățesc circulația sîngelui.

3. Așezați-vă picior peste picior, alternîndu-le de cîteva ori și țînînd tot timpul degetele încordate.

4. Așezați-vă comod și întindeți picioarele. Cu degetul mare de la un picior apăsați puternic pe talpa celuilalt, tot sub degetul mare.

Spălați-vă pe picioare cu apă caldă săpunată și ștergeți-le bine cu un prosop aspru. Apoi faceți încă trei exerciții.

1. Masați fiecare deget îndoiindu-l și îndredoiindu-l.

2. Apucați laba piciorului în așa fel încît degetele de la mînă să se aplece pe talpă și apăsați-o ușor.

3. Masați pe rînd picioarele pornind de la talpă, în sus.

SPORT

Interviu sonor și luminos cu mușchii

La Moscova se procedează acum la o experiență urmărită cu interes în lumea atletismului. Trei specialiști de la Institutul de cercetări științifice în domeniul culturii fizice și sportului pun la punct un aparat care va furniza sportivului informații imediate, chiar în cursul antrenamentelor, despre activitatea mușchilor. De exemplu, un alergător are undeva pe traseu o senzație de oboseală; el se străduiește să se concentreze fără să știe că a alergat neeconomic la început făcînd un consum prea mare de energie. Și, neștiînd despre ce e vorba, poate repeta greșeala. Antrenorii și specialiștii nu-l pot ajuta pe loc; și chiar dacă se lămuresc unde a greșit, ei izbutesc să o facă mai tirziu, abia după prelucrarea datelor obținute în cursul investigațiilor. Mai ales atunci cînd există greșeli, să le spunem așa, „interne”, care țin de activitatea mușchilor.

În ce fel va putea veni în ajutorul sportivilor aparatul construit de I. Rátov, I. Ippolitov și N. Gavrilov? El se bazează pe principiul că activitatea musculară pune în funcțiune un generator de sunete și unul de lumină. Beculețele cu care e prevăzut aparatul se aprind mai slab sau mai intens, în funcție de gradul de încordare al mușchilor. Fiecare grup de mușchi „cîntă” cu un timbru specific, astfel că în orice clipă sportivul își vede și își aude în cască mușchii. În felul acesta el știe ce grup de mușchi trebuie să solicite, ce mișcări are de corectat, ce greșeli tehnice face.

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
og dialog dialog dialog d
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialoq dialog dialog dial

Importanța noii metode sportivii devin stăpîni absoluți pe trupul lor chiar în cursul executării probelor. În aceste condiții se pot aștepta rezultate din ce în ce mai bune. Nu este o simplă deducție teoretică. Cunoscutul alergător Iuri Tiurin — pe care s-au făcut experiențele — este de un optimism, pare-se, absolut justificat.

INTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv; mai ales dacă ea este de interes general.

De toate pentru toți

I.

Care este originea jocurilor de fotbal și rugbi?

Nae Mihon

Com. 30 Decembrie, jud. Ilfov

R.

— Documentele atestă că fotbalul se practica în China încă în anul 2697 i.e.n. Acest sport se numea pe atunci Tsuh-Kuh. Echipa victorioasă primea cupe de argint, fructe și vin. Cea învinsă era bătută de suporteri.

Rugbiul este și el un joc extrem de vechi, cunoscut și în Roma antică. Devenind un joc brutal, Eduard al II-lea l-a interzis, dar cum englezii continuau să-l joace, Elisabeta I a fost obligată să-l califice drept contravenție. Numele jocului vine de la orașul Rugby din Anglia, țara în care au fost stabilite, în 1846, normele rugbiului modern.

I.

Există parfumuri care nu se extrag din flori?

Mioara Marian

cartierul Țiglina 3, Galați

R.

— Multe esențe de parfum se extrag din... lemn. Astfel, santalul din India, cedrul din Virginia, lemnul de trandafir și unele specii de lemn din Brazilia dau parfumuri foarte apreciate. Există apoi parfumuri animale care fac mai persistente și fixează substanțele mirositoare. Unul dintre cele mai rare și mai scumpe produse animale folosite la prepararea parfumurilor este moscul. Se extrage dintr-o glandă a masculului cabargo — un mic animal sălbatic, din specia caprelor, care trăiește în regiunile muntoase ale Asiei.

Dar cele mai multe parfumuri sînt fabricate astăzi pe cale sintetică, chimia izbutind să prepare la fel de bine mirosul de trandafir ca și pe cel de garoafă.